

Kotouttavat kontaktit

Puheenvuoroja maahanmuuttajien kotoutumisesta ja hyvinvoinnista

EUROPEAN UNION

EUROPEAN
REGIONAL
DEVELOPMENT
FUND

Kotouttavat kontaktit

Puheenvuoroja maahanmuuttajien kotoutumisesta ja hyvinvoinnista

Tuomo Kokkonen (toim.)

SEMPRE-hanketta (Social Empowerment in Rural Areas) rahoittaa European Unionin (European Regional Development Fund) Interreg Baltic Sea Region Ohjelma 2014–2020. Projektin kesto on Maaliskuusta 2016 helmikuun loppuun 2019. Koko hankkeen budjetti on 4.860.664,11€, josta Kokkolan Yliopistokeskus Chydeniuksen osuus on 294625€.

Sisällysluettelo

- 4** **Esipuhe**
Tuomo Kokkonen, Kati Turtiainen, Johanna Hiitola ja Katri Viitasalo

- 8** **Kun joku ottais kopin! – Havaintoja kotouttamisen kentältä**
Kati Turtiainen

- 14** **Kotoutumisen edistäminen Kokkolassa**
Pirkko Kivistö

- 20** **Pietarsaarensuodun Kotouttamisportti**
Pia Fraktman

- 22** **Näkökulmia maahanmuuttajien työllistämiseen
Pietarsaaren seudulla**
Päivi Lehikoinen ja Marjaana Salmenoja-Biskop

- 26** **Työ- ja elinkeinotoimiston palvelut maahanmuuttajalle**
Tuomo Kokkonen

- 28** **Digitarinat osallisuuden edistäjinä Osana-projektissa**
Kirsi Mikkola, Elisa Märsylä ja Tuula Löf

Kokemuksia Kokkotyö-säätiön Integra-hankkeesta	34
<i>Mikko Kamila</i>	
Saw Hsarin matka Burmasta Kokkolaan	38
<i>Marianne Leimio-Seppä</i>	
Kolme näkökulmaa maahanmuuttajan kotiutumiseen Suomessa	46
Three views to immigrant's integration in Finland	
<i>Jose Flores ja Abner Okello</i>	
Tarinoita kotoutumisen tueksi	56
Stories to support integration	
<i>Johanna Hiitola ja Kati Turtiainen</i>	
Yhdistystoiminta osana kotoutumista – kertomus Kokkolan afghanistanailaisten yhdistyksen alkuvaiheista	58
كوكولا "كوكولا" افغانه انجمن به عنوان بخشی از برنامه سازواری و تلفیق – گزارشی از اقدامات آغاز انجمن افغانه "كوكولا" كوكولا	
<i>Fatima Mohammadi, Habib Abbasi ja Johanna Hiitola</i>	
Lopuksi - Maahanmuuttajien "äänten" kuuntelemisesta aitoon osallisuuteen	64
Epilogue - From migrants' voices to participation	
<i>Kati Turtiainen, Tuomo Kokkonen, Johanna Hiitola ja Katri Viitasalo</i>	

Esipuhe

Kati Turtiainen, Tuomo Kokkonen,
Johanna Hiitola ja Katri Viitasalo

Käsillä oleva julkaisu on syntynyt SEMPRES-hankkeessa (*Social Empowerment in Rural Areas*). SEMPRES:n tavoitteena on ollut tarkastella ja vahvistaa maahanmuuttajataustaisten ihmisten sosiaalista osallisuutta. Kehittämistyössä ovat olleet mukana maahanmuuttajien lisäksi Kokkolan ja Pietarsaaren kaupungit sekä näiden kaupunkien alueella kotouttamistyötä tekevät hankkeet, yhdistykset ja yhteisöt. SEMPRES on ulottunut myös Keski-Pohjanmaan ja Pohjanmaan maakuntien pienempiin kuntiin. Erityisesti Veteli on ollut mukana hankkeessa. Tässä hankkeessa käsitetään, että maaseutu tai pienet kaupungit ovat ympäristönä erityisiä maahanmuuttajien osallisuuden näkökulmasta. SEMPRES on osa EU-rahoitteista (Interreg) hanketta, jossa on mukana 16 osahanketta kahdeksasta eri maasta (Ruotsi, Suomi, Tanska, Puola, Saksa, Viro, Latvia ja Liettua). Eri maissa toteutettavat osahankkeet ovat määritelleet kehittämisen kohteensa omien tarpeidensa mukaisesti.

Maahanmuuttajataustaisten osallisuuden vahvistaminen valikoitui hankkeen keskeiseksi tehtäväksi, koska maaseutututkimuksen perusteella tiedetään, että pienten kaupunkien ja maaseudun palvelut on järjestetty eri tavoin kuin suurissa kaupungeissa. Pienillä paikkakunnilla maahanmuuttajataustaiset asiakkaat muodostavat palveluntarjoajiin helpommin henkilökohtaisen suhteen kuin suurissa kaupungeissa. Yhtäältä tämä voi auttaa muuttajia kiinnittymään paremmin osaksi yhteiskuntaa, mutta toisaalta pienillä paikkakunnilla asuvat maahanmuuttajat saattavat myös tuntea eristyneisyyttä ja yksinäisyyttä enemmän kuin suuremmissa kaupungeissa asuvat muuttajat.

Lähtökohtana SEMPRE-hankkeessa on ollut, että maahanmuuttajien osallisuus ei vahvistu irrallaan keskeisistä alueen toimijoista. Tämän takia SEMPRE on toteutettu toimintatutkimuksen menetelmin. Toimintatutkimuksessa oletuksena on, että syntyisi jonkinlainen muutos parempaan. Lisäksi toimintatutkimuksen tavoitteena on löytää uusia tapoja nähdä tarkasteltavaa ilmiötä. Hankkeen keskeisenä tavoitteena on ollut tarkastella sitä, miten ja miksi maahanmuuttajat jäävät tuen ulkopuolelle tai miksi tarjottu tuki ei auta. Hanketoimijoina meillä on entisestään vahvistunut tuttu tietoisuus siitä, että palveluiden parantamiseen tarvitaan yhtäältä vahva sitoutuneisuus ja tahtotila yhteistyöhön esimerkiksi moniasiantuntijamalleja rakentamalla. Toisaalta samaan aikaan palvelunkäyttäjien osallisuutta tukee vahvistaa siten, että he ovat aidosti mukana palveluita kehittämissä joko kokemusasiantuntijoina, yhdistyksinä tai yksittäisinä palveluiden käyttäjinä.

Käsillä oleva julkaisu on suunniteltu yhteistyönä Kokkolan ja Pietarsaaren alueen toimijoiden kanssa. Tässä julkaisussa on mukana erilaisia ääniä maahanmuuttajien omista verkostoista, yksittäisiltä maahanmuuttajilta ja kotouttamisen ammattilaisilta. Ammattilaiset toimivat viranomaisina tai erilaisissa kotouttamista edistävissä hankkeista. Tekstin ovat syntyneet joko itsenäisesti tai vuoropuheluna hankkeen työntekijöiden kanssa. Tavoitteena kuitenkin on ollut, että saamme erilaisten toimijoiden äänen kuuluviin. Siksi julkaisussa on mukana maahanmuuttajien ääniä, hyväksi havaittuja käytäntöjä sekä hankkeen aikana syntyneitä havaintoja ja uusia avauksia.

Kolme vuotta on lyhyt aika isoille muutoksille. Hankkeella olemme ehkä parhaimmillaan tuottaneet intensiivistä tietoa siitä, minkä esimerkiksi viranomaiset ovat jo tienneet, mutta rakenteet tai olemassa olevat käytännöt eivät ole edesauttaneet palveluiden kehittymistä. Meneillään on monia alueellisia ja valtakunnallisia rakenteellisia muutoksia, joiden avulla parhaimmillaan palveluiden tarpeet voidaan tunnistaa entistä paremmin ja löytää yhdessä ratkaisuja myös maahanmuuttajataustaisten palveluiden käyttäjien tarpeisiin vastaamiseen.

Kiitämme lämpimästi kaikkia SEMPRE-hankkeessa kumppaneina olleita toimijoita!

Kun joku ottais kopin!

– Havaintoja kotouttamisen kentältä

Kati Turtiainen

SEMPRE-hankkeen lähtökohta liittyy viranomaisten havaintoon, että virallisen kotoutumisajan jälkeen monet maahanmuuttajat jäävät palveluiden katveeseen. Vaikka virallinen kotoutumisaika riittää monille muuttajille uuteen elämäntilanteeseen sopeutumiseen, eivät kaikki ehdi oppimaan selviytyjäsuomea, löydä paikkaansa yhteisöissä tai opi käyttämään palveluita oman hyvinvoinnin turvaamiseksi kotoutumisajan puitteissa. Myös erilaisissa elämäntilanteiden muutoksissa palveluiden tarpeet voivat lisääntyä, eikä järjestelmän tuntemus riitä oikeiden ”luukkujen” etsimiseksi. Otsikon toivomus – kun joku ottais kopin – toistui SEMPRE-hankkeessa toteutetuissa kotouttamisen ammattilaisille suunnatuissa haastatteluissa ja heidän kanssaan käydyissä keskusteluissa. Tässä luvussa pohdin sitä, minkälaisia merkityksiä jonkin asian hoitamiseen tai maahan muuttaneeseen henkilöön liittyvät kopin ottamisen toiveet tarkoittavat.

”Koppi” eri elämänaalueiden välille

Olipa syy tulla Suomeen mikä tahansa, muuttajan elämä on kokonaisuus, jossa esimerkiksi työllistyminen,

vanhemmuus, vapaa-aika ja sosiaaliset suhteet ovat kotoutumiseen toisiinsa kietoutuvia ulottuvuuksia. Oleskeluluvan status puolestaan saattaa määrittellä sitä, mikä asia edellä kotoutuminen alkaa tai mitkä asiat ovat vaarassa jäädä katveeseen. Henkilökohtaiset tarpeet ohjaavat sitä, missä asioissa tarvitaan tukea uusiin olosuhteisiin sopeutumisessa. Alastair Ager ja Alison Strang kuvaavat tekstissään *Understanding Integration: A Conceptual Framework* kotoutumisen ulottuvuuksien olevan yhteydessä ainakin työllistymiseen, asumiseen, koulutukseen ja terveyteen, turvallisuuteen ja elämäntilanteen vakauteen, sosiaalisiin suhteisiin viranomaisten sekä oman etnisen ryhmän ja muihin ryhmiin kuuluvien kanssa sekä kansalaisuuteen ja oikeuksiin.

Eri elämänaalueiden huomiotta jääminen kotoutumisprosessissa tuli esille monenlaisina esimerkkeinä ammattilaisten puheessa. Yhtäältä kritiikki kohdistui työperusteisille muuttajille suunnattujen palveluiden tunnistamattomuuteen ja toisaalta muilla kuin työperusteisella oleskeluluvalla saapuneiden henkilöiden työllistymisen usein kohtuuttomina haasteina. Myös muuttajien arvottaminen sen perusteella, millä statuk-

sella he ovat tulleet Suomeen, saattaa estää yksilölisten tarpeiden tunnistaminen. Tästä on esimerkkinä puhe turvapaikanhakijoista turvallisuushkana sen sijaan, että nähdään heidän elämäntilanteensa äärimmäisen kuormittava ja palveluiden suuntaaminen näiden tarpeiden mukaisesti. Toinen esille tullut esimerkki liittyi siihen, että pakolaisena tulleita äitejä kannustetaan kotiäitiyteen heidän ensisijaisena "oletettuna vaihtoehtona", jolloin osaaminen ja tulevaisuuteen liittyvät haaveet jäävät tunnistamatta.

Hallituksen päivitetty maahanmuuttopoliittinen ohjelma nojaa vahvasti valtion pyrkimykseen saada maahan uusia osaajia maamme taloudellista kilpailukykyä parantamaan. Työvoima-, talous- ja resurssipuheen varjoon jää ajatus ihmisestä myös muuna kuin työkansalaisena. Huippuosaajalla voi olla työssäkäynnin lisäksi terveyteen, parisuhteeseen, lasten kasvattamiseen ja vapaa-aikaan liittyviä huolia joko lähellä tai lähtömaissa. Uuden maan palvelujärjestelmä saattaa olla tuntematon, puoliso jää yksin, vanhemmat asuvat toisella puolella maailmaa tai itsen tai perheenjäsenen yllättää masennus. Työssäkäyvällä on toki enemmän mahdollisuuksia toimia taloutensa puitteissa tai heillä

saattaa olla resursseja hakea apua Suomen rajojen ulkopuolelta. "Osaaminen ja talous" eivät siis ratkaise sosiaaliseen verkostoon, perheeseen tai terveyteen liittyviä asioita, jotka tulisi hoitaa paikallisesti. Esille on tullut tilanteita, joissa "huippuosaajan" puoliso ei ole tiennyt häneen liittyvästä oikeudesta kotoutumissuunnitelmaan ja sen mukaiseen koulutukseen. Työnantaja tai viranomaisensa saattaa luottaa sähköisten järjestelmien tarjoamaan informaatioon, mutta järjestelmän käyttö edellyttää hyvää järjestelmän tuntemusta. Uutta työvoimaa houkutellaan Suomeen hyvillä palveluilla myös perheenjäsenille, mutta rekrytoitaessa ja perehdytettäessä uuteen maahan, palveluista informoiminen tulisi ulottaa muuhunkin kuin varhaiskasvatukseen ja peruskoulutukseen.

Myös jo maassa olevien nopea työllistyminen on valtion kotouttamisohjelman tahtotila. Töihin pääsemisen onkin monien jo maassa olevien kipupiste, jolloin esteet eivät välttämättä ole osaamisessa vaan myös työnantajien asenteissa on edelleen korjaamisen varaa. Haastatteluissa on tullut esille, että vaikka ihmisellä olisi kaikki valmiudet työllistyä, työnantaja laittaa paperit automaattisesti *mappi ööhön*, koska ajatus

hankalasta kommunikoinnista ja oletetusta kulttuurista tulee työllistämisen edelle. Haastatteluissa tuli esille, että jotkut työnantajat ovat itse sanoneet, että ihonväri saattaa olla rekrytoinnin kynnyksikysymys. Maahanmuuttaneet puolestaan miettivät työllistymisen ”muna vai kana” -asetelmaa, jolla tarkoitetaan sitä, että täytyykö ensin olla suhteita työnantajiin vapaa-ajalla ja sitten saa töitä, vai tulee ko työntantajalla olla ensin kokemus maahanmuuttajan osaamisesta, ennen kuin hän ”uskaltaa” työllistää maahanmuuttajan. Johtopäätöksenä on se, että maahanmuuttajan työllistymisessä ei mennä aina osaaminen edellä vaan suhteet ja ennakkoluulot ovat arkipäivää.

Huoli ulkomaisista vaihto- ja tutkinto-opiskelijoista on tullut myös esille ammattilaisten kokemuksissa. Heillä on tiedossa tilanteita, joissa esimerkiksi opiskelijan taloudelliset vaikeudet ovat johtaneet aliravitsemustilaan, oleskelulupa on umpeutunut tai mielenterveyteen liittyvät ongelmat estävät arjen sujumisen. Kaikissa oppilaitoksissa ei ole selkeää järjestelmää, jossa voisi saada tietoa tai apua vaikeuksien kohdalla. Myös pelot ja häpeä saattavat estää avun piiriin

hakeutumisessa. Myös opiskelijoille tarkoitettu mahdollisuus lain mukaiseen alkukartoitukseen on jäänyt lähes kuolleeksi kirjaimiksi, koska ensinnäkin he eivät tiedä tästä mahdollisuudesta ja toiseksi heille ei ole järjestetty kyseisiä palveluita. Mahdollisuudet opiskella suomen tai ruotsin kieltä ja paikallinen verkostoituminen tuovat myös Suomeen jäämisen todelliseksi vaihtoehdoksi valmistumisen jälkeen.

Syntysuomalaisten ja myös maahanmuuttajataustaisten puolisoilla tunnustetaan myös riskejä eri kotoutumisen osa-alueilla. He saattavat olla hyvin riippuvaisia puolisoistaan ja mikäli puoliso ei tunne tai tietoisesti halua edistää maahanmuuttajan mahdollisuuksia kotoutua suomalaiseen yhteiskuntaan, voi maahanmuuttaneen puolison erityistarpeet jäädä tunnistamatta. Eristäytyneisyys, yksinäisyys ja näiden tuomat syrjään jäämisen uhat näyttävät niin maaseudulla kuin kaupungissakin. Kotoutumisen ammattilaiset saattavat luottaa liian paljon puolison aktiivisuuteen maahanmuuttaneen hyvinvoinnin edistäjä ja tarvittaviin palveluihin ohjaajana. Puolisoita saatetaan käyttää tulkkeina tai heidän kauttaan tiedotetaan

palveluista. Parhaimmillaan puolisona muuttanut saa alkuvaiheen tukea Suomessa asuvalta puolisoltaan ja hänen lähipiiriltä. Selkeä muistisääntö kuitenkin on, Suomeen muuttanutta puolisia tulisi kohdella yksilönä ja kuunnella häntä myös ilman puolisoa.

Edellä kuvatuissa kotoutumisen alkuvaiheen tilanteissa lähtökohdat ovat positiiviset, eli ne perustuvat niin kutsuttuun vapaaehtoiseen muuttoon. Psykkinen sopeutuminen voi olla helpompaa kuin pakkomuuton kautta tulleilla, koska taustalla ei ole samanlaisia sotien, aseellisten konfliktien, pakenemisen tai pitkien, jopa sukupolvia kestäneiden odottamisten vaihetta. Positiivinen lähtökohta saattaa kuitenkin johtaa palvelujärjestelmästä päin katsottuna kapeaan näkemykseen kotoutumisen eri osa-alueista. Työ- tai opiskelupaikka eivät takaa automaattisesti sosiaalisia suhteita, toimivaa vapaa-aikaa tai perheenjäsenten mahdollisuuksia löytää oma paikkansa uudessa yhteiskunnassa.

”Koppi työntekijältä toiselle”

Kotoutumista voidaan katsoa viranomaisten ja muiden kotouttamistyötä tekevien ammattilaisten työstä käsin, yhtäältä ammattilaisten ja maahanmuuttaneiden välisinä suhteina ja toisaalta viranomaisten keskinäisinä suhteina. Kotouttamislain tasolla viranomaisten vastuut on jaettu siten, että työikäiset työttömät

työnhakijat ovat valtion vastuulla ja muut maahanmuuttajat puolestaan kuntien vastuulla. Jaana Vuori on nimennyt artikkelissaan *Kotoutuminen arjen kansalaisuuden rakentamisena* kotouttamistyön käytännön ulottuvuudet seuraavasti: tiedon jakaminen ja ohjaus, psykososiaalinen tuki, sosiaalisten oikeuksien välittäminen (byrokratiatyö, kuten Kelan etuudet, etuus-käsittely, osa sosiaalityöstä), kielellinen tuki, fyysinen huolenpito, kulttuuristen kohtaamisten järjestäminen sekä yhteiskunnallinen vaikuttaminen. Keskeinen toive ”kopin ottamisesta” liittyy siihen, että eri elämänalueille liittyvät palvelut eivät tavoita toisiaan. Ongelma näyttäisi aiheutuvan ainakin siitä, että työntekijät eivät tiedä riittävästi toistensa työn sisältöjä, tieto ei kulje työntekijältä toiselle tai virheellistä tietoa on liikkeellä joko viranomaisten vastuualueista tai esimerkiksi maahanmuuttajien oikeuksista.

Suurena haasteena näyttäytyi se, että joku ottaisi tarvittavan kopin virallisen kotoutumisajan jälkeen. Havainto heijastelee sitä, että kotoutumisajan jälkeen on vielä paljon erityistarpeita esimerkiksi perheenyhdistämiseen liittyvän ajan pituuden tai sen epäonnistumisen takia, elämänkriisien tai edellä mainittujen kuntoutumiseen liittyvien tarpeiden tunnistamisen viivästymisen tai muiden psykososiaalisten haasteiden takia. Ammattilaisten haastattelujen perusteella tässä vaiheessa tarvitaan paljon yhteistyötä eri toimijoiden välille ja sellaisia paikkoja, joissa palveluiden tarve voidaan tunnistaa, ongelmat ratkaista tai

saada ohjausta tarvittaviin palveluihin. Tunnetusti ohjaaminen ei tapahdu näyttämällä karttaa tai osoite kertomalla, vaan tarvitaan todellista yhteistyötä vaihtamalla vastuita konkreettisesti yhdessä asiakkaan kanssa.

Joskus yhteistyössä voidaan mennä liian pitkälle, eli ylittää maahanmuuttajan oma osallisuus asioihinsa. Erityisesti turvapaikanhakijoina tai pakolaisena tulleen kohdalla on törmätty käytäntöihin, joissa kotouttamisen ammattilaisilta kysytään muuttaneiden hyvin henkilökohtaisista asioista, kuten traumataustasta tai sairauksista ikään kuin olettaen, että tämä tieto voidaan jakaa yhteisesti. Esimerkiksi hoitohenkilökunta saattaa olla yhteydessä sosiaalialan ammattilaisiin pyytäen välittämään tiedon asiakkaalle tai potilaalle vaikka lääkemääräyksistä tai hoidon toteuttamisesta. Näitä käytäntöjä saatetaan perustella yhteisen kielen puuttumisella. Kuvatut tilanteet heijastelevat sitä, että kaikissa palveluissa ei ole vielä olemassa sovittuja tulkkausikäytäntöjä.

Pallo haltuun!

Tässä tekstissä tarkasteltiin kotouttamista tutkija Pasi Saukkosen kuvaamalla tavalla prosessina, jossa maahan muuttanut henkilö löytää paikkansa uudessa yhteiskunnassa. Ammattilaisten kuvauksissa työn keskeisenä haasteena on se, että kotoutujan oman

paikan löytyminen ei noudattele hallinnollista kotoutumisaikaa, jonka varaan palvelujärjestelmä on rakennettu. Ammattilaiset kuvaavat lisäksi poliittista vaatimusta nopeasta kotouttamisesta, jonka tavoitteena on yksiselitteisesti työllistyminen. Tämä tavoite toteutuu joidenkin kohdalla, mutta ensiarvoisen tärkeää on rakentaa sopeutuminen maahanmuuttajan mahdollisuudelle olla itse osallinen omassa sopeutumisprosessissa siinä tahdissa kuin se on kullekin mahdollista. Ammattilaisten mukaan tarvitaan aikaa järjestelmän avaamiselle ja tulevaisuuden vaihtoehtojen pohtimiselle. Ulkoapäin annetut vaihtoehdot eivät näyttäisi toimivan ja silloin voidaan hukata vuosia ja samalla resursseja. Tämän takia kohtaamisille ja yhteisille tavoitteille perustuva työ on perusta sille, että maahan muuttaneen tarpeet ja järjestelmän mahdollisuudet voidaan sovittaa yhteen.

Kotouttamistoimenpiteiden sisältöihin liittyvät yhteisen ymmärrykset haasteet näyttäytyvät muun muassa siten, että maahanmuuttajat saattavat nojautua vahvasti ammattilaisten mielipiteisiin, jolloin tulee kiusaus myös "tietää" toisen puolesta se, mikä hänelle on parasta. Ammattilista herkkyyttä tarvitaan sen arvioimiseksi, milloin on palvelus tehdä asioita "toisen puolesta" esimerkiksi konkreettisen avun muodossa, ja milloin se puolestaan on autonomian ottamista pois ilman tilanteen yhteistä ymmärrystä tai vaihtoehtojen pohtimista. Erityisen aikaa vievää uuteen maahan asettuminen on tilanteissa, joissa akkulturaatiostressi

(kulttuurishokki) on voimakas tai taustalla on uuden tiedon omaksumiseen liittyviä psykososiaalisia tai kognitiivisia haasteita. Maahanmuutto ei myöskään ratkaise lähisuhteisiin liittyviä ongelmia, kuten perheen mahdollisuutta asua samassa maassa.

Ammattilaisten puheessa oli keskeistä, että yksilölliselle tarpeille rakentuva kotoutuminen edellyttää toimivaa yhteistyötä sekä kotoutumisaikana että sen jälkeen siten, että pallo ei pompi työntekijöiden välillä. Kotoutujan ei tarvitse tuntea *palveluiden koko palettia*, kuten ammattilainen asian kuvasi. Palveluiden paletti on monimutkainen ammattilaisellekin, siksi toimiva yhteistyö on välttämätöntä, jotta eri kotoutujan elämänalueet tulisi kohdautuksi. Tullakseen täysivaltaiseksi kansalaiseksi kotoutujan tulisi luottaa järjestelmään siten, että tarvittaessa voi saada apua ja että omiin asioihin voi vaikuttaa. Pallon voisi sanoa olevan hallussa silloin, kun maahan muuttaneet voivat olla mukana suunnittelemassa ja toteuttamassa palveluita ja laajemmin yhteiskuntaa. Kotoutuminen ei siis ole kerran valmiiksi tullut asia vaan tiedon, kokemusten ja kohtaamisten avulla Suomeen muuttaneiden ja syntysuomalaisten arjen kulttuuria ja syvempiä uskomuksia muokkaava asia.

Lähteet

Ager, Alastair & Strang, Alison (2008) *Understanding integration. A conceptual framework.*

Journal of Refugee Studies 21:2, 166–191.

Saukkonen, Pasi (2016) *Mitä on kotoutuminen?*

Kvartti verkkolehti 4/2016. <https://www.kvartti.fi/fi/artikkelit/mita-kotoutuminen>

Vuori, Jaana (2015) *Kotouttaminen arjen kansalaisuuden rakentamisena.* *Yhteiskuntapolitiikka* 80:4, 39–404.

Kotoutumisen edistäminen Kokkolassa

Pirkko Kivistö

Maahanmuuttajien määrä Kokkolan väestöstä oli hyvin pieni 90-luvun alussa. Kokkolan väestöstä vain alle 0,5% oli maahanmuuttajia, koko Suomessa oli maahanmuuttajia 0,5%. Maahanmuuttajien määrä alkoi kasvaa EU:n vaikutuksen myötä, kun väestön liikkuvuus helpottui. Kansainvälisten opiskelijoiden määrä sekä työperäinen maahanmuutto lisääntyi Suomessa. Maahanmuuttajien osuus koko väestöstä vuonna 2012 oli 3,7% ja Kokkolassa määrä oli 2,2%. Tällä hetkellä maahanmuuttajien osuus Kokkolan väestöstä on 3,3%, koko Suomessa 4,4%.

Kokkolan ulkomaalaistoimisto on vastaanottanut pakolaisia vuodesta 1993 alkaen. Samoihin aikoihin alkoi tulla myös ent. Neuvostoliiton alueelta paluumuuttajia. Pakolaisten vastaanotto muodostui vakiintuneeksi käytännöksi 1996. Vuonna 2015 tuli poliittisille päättäjille ajankohtaiseksi miettiä pakolaisten vastaanottoa jälleen, kun suuri määrä turvapaikanhakijoita saapui Suomeen. Kokkolan kaupunginvaltuusto teki uuden päätöksen ottaa vastaan 30 kiintiöpakolaista vuosittain, kun siihen asti vastaanotto oli 30 henkilöä joka toinen vuosi. Lisäksi Kokkolaan on vuosittain muuttanut oleskeluluvan saaneita turvapaikanhakijoita. Ulkomaalaistoimiston asiakaskunta on muotoutunut pääosin pakolaistaustaisista henkilöistä.

Kotoutumisen tukeminen alkaa alusta

Ulkomaalaistoimistossa toiminnan perusajatuksena on saada pakolaisena tulleet henkilöt mahdollisimman pian samoihin palveluihin kantaväestön kanssa. Yhdenvertaisuuden toteutumiseksi teemme tiivistä yhteistyötä eri tahojen kanssa. Ennakoiva yhteistyö ja palveluketjujen suunnittelu on olennaista terveydenhuollon, sivistystoimen, TE-palveluiden ja liikunta-toimen sekä seurakunnan ja hankkeiden sekä järjestöjen kanssa.

Pakolaisena tulleet ihmiset ovat pitkään eläneet olosuhteissa, joissa ei ole organisoituja palveluita, yhdenvertaisuutta tukevaa lainsäädäntöä eikä ylipääntään demokraattisen yhteiskunnan tunnusmerkkejä. Pakolaiset tulee perehdyttää suomalaiseen yhteiskuntaan ja järjestelmään, jotta aktiivinen yhteiskunnan jäsenyys mahdollistuu.

Ennen uuden ryhmän tuloa palkkaamme työntekijän, joka puhuu samaa kieltä kuin uuden ryhmän ihmiset puhuvat. Työntekijä myös päivystää virka-ajan ulko-

puolella noin viikon verran ja tarpeen mukaan uuden ryhmän saapumisen jälkeen. Omankielinen ohjaaja toimii oppaana kotiympäristössä. Asuminen, vuokralalon yhteisten tilojen käyttö, jätteiden lajittelu ja muu kotiympäristössä tarvittava tieto on helposti ja tarvittaessa saatavilla. Jokaiseen talouteen annetaan puhelin lainaksi yhteydenpidon varmistamiseksi. Perheet palauttavat puhelimet sitä mukaa, kun saavat hankittua oman puhelimen. Uusilla kuntalaisilla on tarvittaessa yhteys ohjaajan kautta terveyspalveluihin, ulkomaalaistoimistoon ja taloyhtiöön vaivattomasti. Yhteistyö asuntotoimen kanssa on kiinteää, yhteiset infotilaisuudet asuntotoimen kanssa toteutetaan taloyhtiön toimitiloissa. Asumisneuvoja on mukana infotilaisuuksissa kotoutumisen alkuvaiheesta asti.

Omankielinen ohjaaja opastaa myös liikkumisessa, yhdessä vanhempien kanssa opetellaan lasten koulumatkat. Bussilla kulkeminen, aikataulut ja reitit opetellaan, tutustutaan kauppoihin, kirppareihin, kirjastoon jne. Tärkeä asia on myös opetella liikkumiseen varattava aika, jotta asiakkaat ehtivät ajoissa varatuille ajoille eri viranomaisten luokse. Omankielisen ohjaajan avulla voimme myös nopeasti tiedottaa asiakkaille mikäli etukäteen sovittuihin aikatauluihin tulee muutoksia jne.

Ulkomaalaistoimiston toimintakulttuuri on dialogiseen vuorovaikutukseen ja dialogiseen toimintakulttuuriin perustuvaa. Työskentely aloitetaan kotiympäristöstä, tavataan asiakasta kotona usein. Asiakkaan kohtaaminen ja kuuleminen, asioiden sanottaminen, ymmärryksen lisääminen on olennaista sekä viranomaisten kanssa tehtävässä yhteistyössä että asiakkaan kanssa. Asiakkaan voimavarojen tunnistaminen ja tunnustaminen on välttämätöntä. Erityisesti naisten voimavarojen ja osaamisen, ja toisaalta tuen tarpeen tunnistaminen on olennaista. Kouluttautuminen on tärkeä osa kaikkien maahanmuuttajien kotoutumisprosessia.

Välttämättömien asioiden järjestelyn lisäksi on tärkeää kuulla mitä muuta asiakas kokee tarvitsevan, yhdessä keskustellaan siitä, mihin tarpeeseen on valmiuksia vastata nopeasti ja minkälaisia asioiden on odotettava. Taustalla olevat traumaattiset kokemukset on tärkeää tiedostaa, vaikka asiakkaat itse eivät välttämättä ole valmiita prosessoimaan asioita heti kuntaan tullessaan. Ennakoiva yhteistyö asiantuntijoiden kanssa on tärkeää kaikilla elämän alueilla.

Kotoutuminen on kokonaisvaltainen prosessi

Ulkomaalaistoimistossa panostetaan erityisesti alkuvaiheen kotoutumisen tukemiseen, että kuntaan tulo toteutuisi mahdollisimman turvallisesti ja että uudet kuntalaiset saisivat välineitä ymmärtää ympäröivää yhteiskuntaa. Pyrimme selkeyttämään yhteiskuntamme rakenteita, palvelujärjestelmää sekä alueen palveluita. Kotoutuminen on hyvin yksilöllinen prosessi, yhteisten infojen lisäksi jokaisen kanssa tehdyillä asiakaskohtaisilla tapaamisilla perehdymme ajankohtaisiin asiakkaalle tärkeisiin kysymyksiin. Käytännön työn tukena käytämme työkaluja, joita olemme kehittäneet asiakkaiden tarpeiden näkökulmasta. Tähän hyödynnämme *kotoutumismuistiota, kotoutumisen vuosikelloa ja kotoutumisen liikennevaloja*.

Kotoutumismuistioon on kirjattu kaikki toiminnot ja keskusteluaiheet, jotka tulee hoitaa uuden pakolaisen tullessa kuntaan. Muistioon kirjataan päivämäärä milloin aiheesta on puhuttu, mitä toimenpiteitä on tehty ja havaintoja siitä, mihin asioihin vielä on perusteellisesti palattava. Kotoutumisen vuosikelloa käytetään kuvaamaan ja selkeyttämään asiakkaalle mitä kaikkia toimintoja tulee tehdä ensimmäisen, toisen ja kolmannen vuoden aikana. Kolmannen vuoden vuosikello kuvaa melko paljon sellaisia asioita, joista jokai-

sen kuntalaisen on huolehdittava vuosittain. Kotoutumisen liikennevalojen avulla käydään asiakkaan kanssa läpi elämän eri alueita selventämään asiakkaalle ja omalle työntekijälle, minkälaisiin asioihin kotoutuja tarvitsee vielä tietoa, tukea ja ohjausta, mitkä asiat ovat kotoutujan hallinnassa jo. Liikennevaloja käydään läpi kotoutumisen ensimmäisen vuoden loppupuolella ja noin vuoden kuluttua seuranta. Työvälineet ovat myös hyviä keskustelupohjia ja keskustelun avaajina, herättävät paljon ajatuksia ja kysymyksiä.

Järjestämme ryhmätoimintaa erilaisille kokoonpanoille, sisältöjä kootaan ryhmän toiveiden mukaisesti. Ryhmissä käy ulkopuolisia asiantuntijoita ja kädentaitojen osaajia työpajoja vetämässä. Voimme järjestää myös liikuntaa tai ulkoilua ryhmän mielenkiinnon mukaan. Nuoret alle 29-vuotiaat ohjataan Ehjä ry:n avoimen ryhmätoiminnan pariin, ulkomaalaistoimiston ryhmätoiminta on suunnattu aikuisille henkilöille.

Kontaktit valtaväestöön järjestyvät ystäväpalvelun kanssa yhteistyössä. Ystävyys on prosessi, joka toteutuu ajan myötä tai jää toteutumatta. Ystäväpalveluun on yleensä enemmän tarvetta kuin on ystäviä tarjolla. Kokemuksen mukaan asiakkaamme ovat valmiita ystävätoimintaan siinä vaiheessa, kun aivan alkuvaiheen orientaatiot on tehty. Kotoutuminen on aina yksilöllinen prosessi. Yksinasuvan tarpeet ovat hyvin toisenlaiset kuin perheellisen tarpeet.

Vapaa-ajan aktiviteetteja järjestävät eri toimijat, mm. Yhteisöklubi Sillassa on kansainvälinen klubi kerran viikossa, Ehjä ry:n järjestää avointa ryhmätoimintaa nuorille sekä seurakunta järjestää avoimia toiminnallisia ryhmiä. Liikuntatoimi järjestää kohderyhmille (naiset, tytöt, miehet, sekaryhmät) erilaisia lajiliikuntaryhmiä, pyöräilykursseja ja uintivuoroja toiveiden ja kiinnostuksen mukaisesti. Paikalliset hankkeet järjestävät erilaisia kotoutumista edistäviä toimintoja.

Asiakkaan kanssa asioidaan yhdessä eri palveluissa, mukana oleminen on yhteiskunnallisten merkitysten tulkkaamista puolin ja toisin. Pyrimme lisäämään asiakkaan ymmärrystä siitä, miten asioiden hoitaminen muodostuu suomalaisessa yhteiskunnassa. Toisaalta käymme vuoropuhelua viranomaisten kanssa siitä, miksi on tärkeää selittää maahan tulleelle henkilölle perusteellisesti asiakaskäynnin sisältö.

Kotoutuminen on kokonaisvaltainen ja kaksisuuntainen prosessi, johon sisältyvät kaikki elämänalueet. Kotoutuminen kehittyy vuorovaikutussuhteissa sekä viranomaistapaamisilla että muissa kohtaamisissa koulussa, harrastuksissa, kaupassa ja naapurien kanssa pihalla.

Pakolaisena tullut henkilö on ulkomaalaistoimiston asiakkaana vähintään kolme vuotta, käytännössä niin kauan kuin asiakkaalle on tarpeellista. Mikäli sosiaalipalveluiden tarvetta ilmenee vielä kotoutumisajan jälkeen, asiakkuus siirtyy saattaen vaihtaen aikuissosiaalityöhön, joka on fyysisesti samoissa tiloissa ulkomaalaistoimiston kanssa.

Pietarsaarensuudun Kotouttamisportti

Pia Fraktman

Verrattain suuri ja nopeasti kasvava osuus Pietarsaaren ulkomaalaisväestöstä tuki ajatusta siitä, että tarvitaan erillinen neuvonta- ja ohjauspiste, joka tarjoaa palveluita kaikille alueen maahanmuuttajille näiden tulostyistä riippumatta. *Osana sekä Hyvä Alku Pohjanmaalla – Integroidut palveluketjut Pietarsaarensuudulla* –hankkeiden jatkoksi Pietarsaarensuudulla avattiin lokakuussa 2016 matalan kynnyksen maahanmuuttajien tieto- ja neuvontapiste *Kotouttamisportti*.

Kuluneen kahden vuoden aikana neuvonpisteellä on ollut noin 4500 käyntiä. Selkeä tarveperustaisuus on saanut Kotouttamisyksikön takana olevat yhteistyökunnat jatkamaan tieto- ja neuvontapisteiden toimintaa myös alkuperäisen hankkeen päätyttyä. Nyttemmin Kotouttamisportille on avattu myös sivutoimipiste. Uudenkaarlepyyn neuvontapiste on avoinna perjantai-iltapäivisin ja sijaitsee kaupungintalon yhteydessä. Pietarsaaren neuvontapiste toimii kotouttamisyksikön henkilökunnan työpanoksella ja se tuottaa edelleen palveluita kaikille maahanmuuttajille, taustoista riippumatta. Neuvontaa pisteessä tarjotaan suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi, tarvittaessa arabiaksi ja toisinaan

myös persiaksi ja ranskaksi. Kotouttamisportti on auki ma-pe iltapäivisin ja se tarjoaa neuvontaa ja ohjausta lyhytkestoisissa asioissa.

Mikäli neuvontapisteiden työntekijä havaitsee, että asiakkaan asia vaatii pidempikestoista ohjausta ja selvittelyä, varaa hän asiakkaalle erillisen ohjausajan, jonka kesto voi olla aina 1,5 tuntia kertaa kohden. Asiakkaalle kaikki Kotouttamisportin palvelut on maksuttomia.

Pääsääntöisesti Kotouttamisportissa asioivat alueen kiintiöpakolaiset ja oleskeluluvan saaneet turvapaikanhakijat. Määrätietoista markkinointia tehdään, jotta pisteiden palvelut olisivat myös muiden maahanmuuttajien tiedossa ja aktiivisessa käytössä. Kotouttamisyksikkö tekee mm. yhteistyötä maistraatin kanssa, jotta kaikille kuntaan muuttaville lähetetään esite tieto- ja neuvontayksikkö Kotouttamisportin palveluista sekä tarjotaan mahdollisuus maksuttomaan alkukartoitukseen.

Kotouttamisportti antaa neuvontaa, joka auttaa maahanmuuttajaa löytämään sujuvasti tien tarvitsemiinsa palveluihin. Neuvontapisteessä asioivien asiakkaiden asioissa näkyy koko elämän kirjo ja kysymykset voivat vaihdella aina lapsen tarhapaikan hakemisesta harrastusten etsimiseen ja työnhakuun. Yleisimmät ohjaustehtävät liittyvät erilaisten viranomaisten, kuten työ- ja elinkeinotoimiston ja KELA:n, lomakkeiden täyttämiseen. Monimutkaisempia ovat EU:n sisäisten Suomeen muuttaneiden kansalaisten hakemuslomakkeiden täyttämiset, sekä pakolaisten perheenyhdistämisiin ja kansalaisuushakemuksiin liittyvät asiat. Kotouttamisyksikössä pyritään laatimaan prosessikuvaukset ja palvelukaaviot kaikkiin, myös hankalimpiin, Kotouttamisportin toimintaan kuuluviin palveluprosesseihin.

Tänä päivänä Kotouttamisportti on luonteva osa kotouttamisyksikön muuta toimintaa. Se tarjoaa nopeasti neuvontaa ja ohjausta matalalla kynnyksellä alueen alati kasvavalle maahanmuuttajaväestölle. Kotouttamisportissa työskentely on henkilökunnan mukaan paikoin hektistä mutta antoisaa. On hienoa voida todeta, että meillä on toimiva ja onnistunut konsepti maahanmuuttajien tukemiseksi sekä ohjaamiseksi tarvitsemiensa palveluiden äärelle.

Näkökulmia maahanmuuttajien työllistämiseen Pietarsaaren seudulla

Päivi Lehikoinen ja Marjaana Salmenoja-Biskop

Tämä teksti on laadittu Kokkolan yliopistokeskus Chydeniuksessa suoritettavien sosiaalityön maisteriopintojen yhteydessä. Osana Käytännöt III -opintojaksoa suoritimme pienoistutkimuksen, jossa haastattelimme muutamaa yrittäjää selvittääksemme maahanmuuttajataustaisten ihmisten työllistämiseen vaikuttavia seikkoja Pietarsaaren seudulla. Olimme kiinnostuneita muun muassa siitä, minkälaiset tekijät vaikuttavat maahanmuuttajien palkkaamiseen sekä siitä, mitä maahanmuuttajataustaisten työntekijöiden työhön perehdytyksessä tulisi ottaa huomioon. Pienoistutkimuksen tavoitteena olisi siis tuottaa tietoa maahanmuuttajien työllistämisen edistämiseksi.

Yritysten kynnys ottaa ensimmäinen maahanmuuttajataustainen työntekijä on melko korkea. Kun yrittäjä palkkaa ensimmäisen maahanmuuttajan ja kokemukset ovat hyviä, alenee kynnys työllistää maahanmuuttajataustaisia työntekijöitä myös jatkossa. (Lemetyinen & Riusala 2004, 14.) Haastatellut työnantajat olivat sitä mieltä, että suurin maahanmuuttajataustaisten ihmisten palkkaamiseen vaikuttava tekijä on yrittäjän oma asenne.

"Se on hyvin paljon, jos mä mietin niinkun yksityisiä yrittäjiä, niin siellä mä näen, että se tärkein on kuitenkin niinkun se yrityskulttuuri, ja yrittäjän tai työnjohdon ja heidän niinkun tahtotila."

"Oma asenne näitä ihmisiä kohtaan."

Yhdessä haastattelemassamme yrityksessä ensimmäinen maahanmuuttajataustainen ihminen palkattiin lähinnä sattumalta. Lähes kymmenen vuotta sitten Länsi-Afrikasta kotoisin oleva ammattikorkeakoulun opiskelija oli käynyt kysymässä töitä ja toimitusjohtaja oli vastannut, että tällä hetkellä töitä ei ole. Opiskelija kävi sitkeästi yhä uudestaan kysymässä töitä ja eräänä päivänä, kun yrityksessä oli todella kiire, sinnikäs opiskelija ilmaantui jälleen kerran paikalle. Tuolloin toimitusjohtaja sitten palkkasi hänet. Sen jälkeen yritykseen on palkattu vähitellen muitakin maahanmuuttajia, ja tällä hetkellä henkilökunnasta yli puolet on maahanmuuttajataustaisia. Toimitusjohtaja pohti, että esimerkkien jakaminen voisi helpottaa maahanmuuttajien palkkaamista myös muihin yrityksiin. Maahanmuuttajataustaisia

ihmisiä palkanneet yrittäjät voisivat yhteisissä tilaisuuksissa kertoa kokemuksistaan muille yrittäjille. Kokemusten kuulemisen ja jakamisen kautta muutkin työnantajat kenties uskaltautuisivat palkkaamaan sen ensimmäisen maahanmuuttajataustaisen työntekijän.

Yhteen yritykseen maahanmuuttajat olivat tulleet ruotsin kielen kieliharjoittelun kautta. Erilaisten työharjoittelumallien kehittäminen voisikin olla yksi keino madaltaa työnantajien kynnystä palkata maahanmuuttajia. Yhtenä harjoittelumallina voisi olla työmentorointi. Jos työmentoreille maksettaisiin lisäpalkkaa yhteiskunnan varoista, se voisi pienentää yrittäjien kynnystä ottaa maahanmuuttajia työharjoitteluun ja palkata heitä sen jälkeen. Tällä olisi iso merkitys muuttajien kotoutumisessa maahan. Näin pohti eräs työnantajan edustaja:

Ulkomaalaisten työttömyysaste Pietarsaareissa on noin kaksinkertainen kaupungin koko väestön työttömyysasteeseen verrattuna: helmikuussa 2017 työttömyysaste oli yhteensä 10,1%, kun ulkomaalaisten työttömyysaste oli 20,6 prosenttia. Luvut sisältävät ainoastaan sellaiset henkilöt, joilla on tällä hetkellä muu kuin Suomen kansalaisuus, ei muualla syntyneitä henkilöitä, joilla on Suomen kansalaisuus. Maahanmuuttajat ovat myös hyvin heterogeeninen ryhmä. Muualta Suomeen työn tai opiskelun perässä muuttaneet, korkeasti koulutetut erityisasiantuntijat ovat työmarkkinoilla hyvin erilaisessa asemassa, kuin esimerkiksi ne turvapaikanhakijoina maahan tulleet, joilla ei ole kielitaitoa tai jotka eivät ole suorittaneet mitään opintoja kotimaassaan.

Lähde: Pohjanmaan ELY-keskus

"Mä oon miettinyt, että jollain tavalla pitäis saada, jollain tavalla pitäis saada enemmän niille, joille olisi hyvä saada työpaikka, niin olisi tärkeempi saada työ. Pitäis yrittää saada työmentoreita mukaan, työntekijöitä mukaan mentoroimaan heitä. Koska jos sä oot vihainen 25-vuotias mies Syyriasta tai Irakista ja sä oot onnistunut ostamaan lippusi sieltä ja tullut turvapaikkahakijana tänne. Ja sit kun sä tuut Suomeen, niin sä joudut byrokraattiseen pyörytykseen, jossa on niinkun turvapaikkakeskuksissa olevia ihmisiä, jotka haluavat yliauttaa kaikin keinoin, jotta sä pääset yhteiskuntaan. ... Mutta kun tulee just näitä yksinäisiä miehiä, pitäisi antaa niinkun niille hitsaaja tuosta työpajasta mentoriksi ja hänelle maksaa muutama, pari euroa lisää tunti, että hän on mentori ja hän saa opettaa sitä."

Työllistyminen edellyttää myös jonkinlaista kielitaitoa. Moni työ ei kuitenkaan käytännössä vaadi sujuvaa tai täydellistä kielitaitoa, vaan kohtuullinen kielitaito riittää. Näin toinen yrittäjä kommentoi kielitaidon merkitystä työllistämisessä:

"Melko suuri, mutta jos on halu oppia, niin kyllä se hoituu."

Toisessa yrityksessä ensimmäinen maahanmuuttaja-työntekijä ei puhunut ruotsia eikä suomea, joten hänen kanssaan kommunikoitiin englanniksi.

Työyhteisön yhteiseksi kieleksi muotoutui vähitellen englanti. Näin työllistyminen on mahdollista ruotsin ja suomen kielen lisäksi myös englannin kielellä.

Maahanmuuttajuus ei sinänsä ole syy palkata ketään tai olla palkkaamatta. Rekrytoinnin lähtökohtana on löytää oikeanlainen ihminen tiimiin: yritykseen palkataan aina ihminen, yksilö, ei "maahanmuuttajien" tai "kantasuomalaisen" edustajaa. Pienellä paikkakunnalla yrityksellä on laajemmat mahdollisuudet rekrytoida sopiva henkilö, kun se palkkaa myös maahanmuuttajataustaisia ihmisiä.

"...rekrytointi on aina, pitää yrittää löytää niitä, jotka sopii siihen tiimiin. Ja jos sulla on multikansallinen tiimi, niin sit se on helpompaa. Helpompaa, sitten sulla on niinkun laajempi rekrytointipohja."

Kaiken kaikkiaan haastattelemamme työnantajat olivat tyytyväisiä siihen, että he olivat palkanneet myös maahanmuuttajataustaisia ihmisiä. Monenlaiset taustat olivat rikastuttaneet työyhteisöä, ja he olivat löytäneet sopivia työntekijöitä ja monipuolista osaamista työtiimeihin. Erään yrittäjän kiteyttämä viesti muille seudun yrityksille olikin:

"Ei tarvitse pelätä, antakaa heille mahdollisuus."

Lähteet

Lemetyinen, T. & Riusala, K. 2004. *Selvitys maahanmuuttajatyöstä saaduista kokemuksista ja parhaista käytännöistä Pohjanmaalla*. Työministeriö. Helsinki: Oy Edita Ab. http://www.rakennerahastot.fi/vanhat_sivut/rakennerahastot/tiedostot/esr_julkaisut_2000_2006/10_selvitys_maahanmuuttajatyosta_saaduista_kokemuksista_ja_parmaista_kaytannosta_pohjanmaalla.pdf.

Pohjanmaan ELY-keskuksesta sähköpostitse 21.03.2017 saadut tilastot

Työ- ja elinkeinotoimiston palvelut maahanmuuttajalle

Tuomo Kokkonen

Marjut Marttila, kerro työstäsi työ- ja elinkeinotoimistossa?

Työskentelen kotoutumisasiantuntijana Pohjanmaan TE-palveluissa, virkani on puoleksi Kokkolassa ja puoleksi Pietarsaassa.

Mitä palveluita TE-toimisto tarjoaa maahanmuuttajalle?

- alkukartoitus
- kotoutumissuunnitelman tekeminen
- suomen ja ruotsin kielen opinnot
- työkokeilu
- koulutuskokeilu
- työvoimakoulutukset
- kotoutumislain mukaisesti tuetut omaehtoiset opinnot ja niiden suunnitelman mukainen edistymisen seuranta
- palkkatuki

Minkälaiset TE-toimiston palvelut ovat mielestäsi tärkeimpiä maahanmuuttajille?

Henkilökohtainen ohjaus ja neuvonta, hakijan kotoutumispolun suunnittelussa ja ohjauksessa.

Mitkä ovat tärkeimmät maahanmuuttajan työllistymisen edellytykset?

Oma motivaatio, halu työskennellä, kielitaito sekä halu sopeutua erilaisiin työyhteisöihin.

Entäpä työllistymisen esteet?

Puutteellinen kielitaito, oma asenne.

Mitä lopuksi haluat sanoa TE-toimiston puoleen kääntyvälle maahanmuuttajalle?

Lämpimästi tervetuloa TE-toimistoon Kokkolassa Kallentorille osoitteeseen Pitkänsillankatu 15, Pietarsaassa Raatihuoneenkatu 11. Kotopäivystys tarkoittaa sitä, että voit tulla ilman aikavarausta joka tiistai Kokkolassa kello 9.00-11.00 ja Pietarsaassa torstaisin kello 9.00-11.00.

Muina aikoina palvelemme aikavarauksella.

Digitarinat osallisuuden edistäjinä Osana-projektissa

Kirsi Mikkola, Elisa Märsylä ja Tuula Löf

Osana - Keski-Suomen ELY-keskuksen rahoittama projekti Kokkolan alueen maahanmuuttajille (toimintalinja 5) Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymä ja Kokkolan kaupunki edistävät Osana-projektissa maahanmuuttajien osallisuutta ja osaamista. Projektissa kehitetään ja toteutetaan tehostettuja kotouttamistoinenpiteitä: tieto-, neuvonta- ja ohjauspalvelua, ryhmätoimintaa sekä verkostoyhteistyötä. Osana-projekti kestää vuoden 2018 loppuun saakka.

Digitaalinen tarinankerronta on lyhyiden tarinoiden kertomista videon muodossa. Tarinoita on kerrottu aina ja kaikkialla. Tarinat auttavat ihmisiä tulkitsemaan ja merkityksellistämään kokemuksiaan. Digitarinat jatkavat vanhaa perinnettä uudella tavalla. On tärkeää, että jokaisella on mahdollisuus kertoa oma tarina ja saada oma ääni kuuluviin. Digitaalisia tarinoita tehdään yleensä itselle merkityksellisistä aiheista, kuten itselle tärkeästä henkilöstä, paikasta, asiasta, muutoksesta tai tapahtumasta. Tarinat voivat olla esimerkiksi selviytymistarinoita tai ne voivat kertoa unelmista ja toiveista. Jokaisella ihmisellä on monta tarinaa. Perinteisesti digitarinoita tehdään työpajassa, ja digitarinan tekemiseen kuuluukin vahva vuorovaikutuksellinen ulottuvuus. Digitarinan teossa koko prosessi on tärkeää, ei pelkästään lopullinen tarinavideo.

Oppimista työpajoissa

Digitarinamenetelmä on saanut alkunsa Yhdysvalloista ja sen kehittäjiä ovat Dana Atchley ja Joe Lambert (CDS, Center for Digital Storytelling). Digitarinoita työstetään perinteisesti kolmen päivän mittaisissa työpajoissa, joissa ohjaaja eli fasilitaattori ohjaa työpajaan osallistujia koko prosessin aikana: aiheen valinnassa, tarinaidean työstämisessä, käsi-

kirjoituksessa, videon kuvallisen ilmaisun ja mahdollisen musiikin valinnassa, äänityksessä ja videon teknisessä toteutuksessa. Työpajat ovat yhteisöllistä toimintaa, jossa koko ryhmällä on merkittävä rooli tarinoiden työstämisessä ja niiden jakamisessa. Osallistujat jakavat omia tarinoitaan jo tarinan työstövaiheessa niin sanotuissa tarinapiireissä ja saavat kannustavaa sekä kehittäväää palautetta oman tarinan työstämiseen ryhmän jäseniltä sekä ohjaajalta. Työpaja päätetään digitarinoiden katselutilaisuuteen, jossa jokainen saa omasta tarinastaan myönteistä palautetta.

Menetelmän soveltaminen Osana-projektissa

Osana-projektissa Center for Digital Storytellingin kehittämää menetelmää on sovellettu aikuisten maahanmuuttajien suomen kielen oppimisessa. Osana-projektissa keskityttiin tehostetusti prosessin ensimmäiseen vaiheeseen, jossa osallistujaa ohjataan löytämään oma tarina erilaisten keskusteluharjoitusten avulla. Tämä on tukenut erityisesti osallistujien suullisen kielitaidon kehittymistä. Kun aihe, josta puhutaan, on itselle tärkeä, jokaiselle tulee tarve osallistua ja kertoa oma tarinansa.

Digitarinoiden tekemisen myötä opitaan uutta sanasto-
toa, lauseiden rakentamista, ääntämistä ja puheen
tuottamista sekä puheen ymmärtämistä. Suomen
kielen osaaminen vahvistuu myös käsikirjoitusvai-
heessa, kun tarinaa työstetään itsenäisesti ja ohjaajan
avulla sekä äänitysvaiheessa, kun tarinan ääneen lukua
täytyy harjoitella. Toisten tarinoiden kuunteleminen ja
ymmärtäminen harjaannuttaa mm. kuullun ymmärtä-
misen taitoja.

Tuloksia ja havaintoja

Osana-projektin työpajassa huomattiin, että
kielenoppimisen lisäksi menetelmä edistää osallistujan
oppimaan oppimista sekä luovuutta, kykyä ratkaista
ongelmia ja tehdä päätöksiä. Digitarinan tekemisen
prosessi vahvistaa vuorovaikutusta ja osaamisen ja-
kamista osallistujien kesken, mutta myös osallistujien
itsenäisen työskentelyn taitoja ja teknisiä taitoja, mm.
digitaalisten laitteiden hallintaa. Työpajassa osallistuja
ottaa vastuuta omasta työskentelystään ja ajankäy-
töstä. Sekä tarinoiden tekeminen että niiden katsomi-
nen kasvattavat kulttuurista tietoisuutta. Oppimista
syventää myös se, että tarinan tekijän täytyy ottaa
huomioon kuulija ja se, miten hän kertoo ajatuksensa
ja tarinansa toiselle ymmärrettävästi.

Osana-projektissa on havaittu, että menetelmän käyt-
tö auttaa oppijaa myös refleктоimaan omaa oppimis-

taan. Työpajan jälkeen on kokoonnuttu ja osallistujille on ollut tärkeää keskustella vielä kerran tekemästään työstä. Vähäiselläkin kielitaidolla he pystyivät reflektoimaan kokemuksiaan. He myös auttoivat toisiaan keskustelutilanteessa, mikä osoittaa, että menetelmä tukee monipuolisesti aktiivista kielenkäyttöä ja osallistumista. Suomen kielen taitojen lisäksi osallistujat kokivat oppineensa teknisiä taitoja, internetistä tiedon, kuvien ja musiikin hakemista ja niiden sovittamista tarinaan sekä ajankäyttöä ja vastuullisuutta. Digtarinoiden tekijät oppivat myös lisää itsestään ja omasta persoonastaan sekä ymmärtämään toisia. He kokivat oppineensa ongelmia ratkomalla. He toivat esille myös sitä, että menetelmä auttoi heitä olemaan rohkeita ja suvaitsevaisempia muita kohtaan. Digtarinan teko on vaikuttamisteko.

Osallistujien mielestä oli tärkeää, että he saivat itse päättää, mitä he kertovat ja kenelle ja kuinka laajasti he haluavat oman tarinansa näyttää. Kun tarina esitetään, voi tuntea itsensä ylpeäksi siitä, että muut kuuntelevat juuri minun tarinaa ja ovat siitä kiinnostuneita. Jos valmiin digitarinan jälkeen tulee tunne, että voisin tehdä toisenkin tarinan, silloin on oivallettu, että hankittua oppia voi käyttää tämän jälkeenkin. Menetelmä on kokonaisuudessaan osallistujia voimaannuttava, osallisuutta edistävä ja jopa terapeutin.

Esimerkki digitarinasta

Matka kaupunkiin

*Minun omassa maassa tapahtui ongelmia.
Me asuimme kylässä.*

Minä ja kaverit menimme alueen kouluun. Koulun jälkeen tulimme kotiin. Hallituksen ja toisten välillä oli ongelmia ja taisteluita. Jos yritimme mennä kotiin koulun jälkeen, pelkäsimme tosi paljon. Kun tulin kotiin, löysin äitini nuoremman veljeni kanssa. Puhuin hänen kanssaan ja hän sanoi, että hän kuuli taistelun ääniä. Hallitus sanoi, että kaikkien ihmisten täytyi mennä pois alueelta.

Isäni oli hoitamassa eläimiä. Äitini sanoi, että meidän pitäisi lähteä alueelta suureen kaupunkiin ja isäni tulee myös. Lähdimme naapurien ja ystävien kanssa. Minulla on neljä nuorempaa veljeä, pienin oli kaksi vuotta. Kävelimme viisi tuntia. Tämän jälkeen kaikki olivat väsyneitä ja nälkäisiä, lapset ja kaikki. Yritimme istua tyhjään paikkaan.

Me lepäsimme ja nukuimme. Aamulla me jatkoimme matkaa isoon kaupunkiin. Puolitoista päivää ilman syömistä ja vettä. Saavuimme kaupunkiin ja siellä alkoi pelko, sillä paljon ihmisiä tuli meidän perässä. Vuoden kuluttua matkustimme Khartumin kaupunkiin. Meillä oli myös ongelma Khartumissa ja sieltä matkustimme Egyptiin vuonna 2000. Olimme kauan aikaa Egyptissä ja sen jälkeen matkustimme Suomeen. Nyt me olemme olleet kaksi vuotta Suomessa. Kiitos Suomen valtiolle avusta. Meillä on kaikki hyvin nyt. Haluaisin opiskella ammattia. Toivon, että Jumala auttaa minua.

*Olen Broman Koko,
olen kotoisin Sudanista*

Digitarinatyöpajaan osallistuneiden maahanmuuttajan omia kokemuksia digitarinan teosta ja merkityksestä

Miten valitsit juuri sen tarinan, jonka kerroit?

- Kaikilla on eri asiat. Minä kirjoitin jotain, minkä voi antaa toisille.
- On erilaisia aiheita, mutta tarina on tosi tärkeä. Aiheena oli perhe yhdessä ja opiskelu.
- Halusin kirjoittaa, millainen on turvallinen elämä. Suomessa elämä on turvallista.
- Halusin tehdä tarinan jalkapallosta tai musiikista.
- Halusin kertoa siitä, kun tulin Suomeen.
- Halusin tehdä tarinan, jossa on valoa ja kesä.
- Minun tarina on tulevaisuus. Haluan, että ihmiset menevät kouluun.
- Minun tarina on taide. Taide on elämä.
- Perinne on minulle tärkeää. Kaikki ihmiset eivät ole hyviä, mutta minä haluan sanoa: Älä vihaa toisia. Jos ajattelet hyvää, sinulla on hyvä olla.

Mitä digitarinan tekeminen merkitsi sinulle?

- Kaikki päivät ovat tärkeitä. Joka päivä ihmisten täytyy tehdä, mikä on oikein. Silloin on puhdas sydän. Täytyy opettaa toisille, että on tärkeää hymyillä. Se tuntuu itselle hyvältä. Kun on hyvä olla sydämessä, silloin elämä menee hyvin. Sain kertoa tämän minun tarinassa ja se oli minulle tärkeintä.
- Se oli tärkeää. Haluan rauhaa afrikkalaisille. Minä katson, että Afrikassa ei ole kaikille turvallista. Halusin kertoa, että Suomessa on rauha ja turvallista.
- Minulle oli tärkeä kertoa musiikista. Minä soitan kitaraa. Soitan hyvin ja video on siitä.
- On hyvä kertoa tarina. Perhe on hyvä ja tärkeä.
- On tärkeä kertoa itselle rakkaista asioista.

- Haluan kertoa, että koulu on tärkeää. Haluan, että ihmiset menevät kouluun ja oppivat teknologiaa. Video on hyvä tapa kertoa.
- Minulle taide on tärkeää. Haluaisin opiskella Kokkolassa taidetta.
- Kun itse valitsee tarinan, silloin se on oma asia. Se on tärkeää.
- Se oli tärkeää minulle ja kaikille.

Millaisia asioita opit tarinavideoita tehdessä?

- Opin sanoja.
- Opin laittamaan kuvat videolle.
- Nyt opin lataamaan kuvia netistä ja valitsemaan ne, joita saa käyttää.
- Omista kuvista saa itse päättää.
- Sai paljon liikuntaa, kun ottaa kuvia.
- Opin lisää suomea.
- Opin paljon uusia asioita. Kun harjoittelee, oppii.
- Opin äänittämisestä.

Mitä ajattelet, kun katsot ja kuuntelet jonkun toisen tarinaa?

- Toisilta oppii uusia sanoja.
- On tosi tärkeää kuunnella toisia.
- Hyvä tunne, kun hän on itse tehnyt tarinan.
- Toisten tarinat eivät ole kopioita vaan luonnollisia. Se on hienoa.
- Kuulee uusia asioita toisista maista.
- Jonkun asian ymmärtää paremmin, kun kuuntelee toisen tarinaa ja näkee kuvat hänen maasta.
- Tulee hyvä mieli kuunnella toisten tarinat.
- Toisen tarina tekee iloiseksi, joskus vähän surulliseksikin, jos hänellä on ollut vaikeaa. Mutta sitten ymmärtää hänen asioita.

Kokemuksia Kokkotyö-säätiön Integra-hankkeesta

Mikko Kamila

Suureksi esteeksi maahanmuuttajien työllistymiselle on toistuvasti osoittautunut riittämätön kielitaito suomalaisille työmarkkinoille. Integra-hankkeessa päätettiin kiinnittää erityistä huomiota kielitaidon parantamiseen. Kehitimme keväällä 2016 toimintamallin, jossa pääasiassa TE-toimiston kautta tuleville työttömille maahanmuuttajille järjestetään ensin kuukauden mittainen intensiivinen valmennusjakso, jonka jälkeen valmennus jatkuu työkokeiluna jollakin Kokkotyön työosastoista.

Intensiivikurssi sisältää suomen kielen opiskelua toiminnallisina menetelmin ja suomalaiseen elämäntapaan sekä suomalaiseen työelämään ja työskentelyyn tutustumista (= ryhmävalmennus). Lähiopetuspäiviä on neljä, maanantaista torstaihin. Perjantaina tehdään kotitehtäviä. Ensimmäinen intensiivijakso aloitettiin kuudella tunnilla päivässä. Hyvin pian lyhensimme päivän pituuden viiteen tuntiin, sillä päivän kuudes oppimistunti ei teholtakaan ollut enää kovin karttuva. Toteutimme kaksi intensiivijaksoa toukokuussa ja elokuussa 2016 kuukauden mittaisena. Valmentautujilta saamamme palautteen perusteella jatkoimme intensiivijakson pituutta kahteen kuukauteen. Näin pitkänä niitä on nyt toteutettu kaksi loka-marraskuussa 2016 ja maaliskuussa 2017.

Kokemusten karttuessa olemme lyhentäneet päivän pituuden neljään tiiviiseen tuntiin. Tämä johtui siitä, että hanketyöntekijöiden työaika piti varata myös intensiivijakson suorittaneiden jatkovalmennukseen ja hankkeen toiminnan edelleen kehittämiseen. Palautteissa on edelleen tullut toiveita jakson jatkamisesta vaikka kolmeen kuukauteen, mutta siihen resurssimme eivät riitä.

Integra-hankkeen intensiivijaksolle osallistuminen ei ole työnhakijalle ns. toimenpiteessä olemista, kuten esimerkiksi työkokeilu ja työvoimapolitiittinen koulutus on. Tästä seuraa se, että valmentautajat eivät saa kulukorvausta, vaan he saavat saman etuuden kuin työttömänä työnhakijana saivat kotiin. Tämä ei ole kuitenkaan mitenkään vähentänyt osallistumishalukkuutta tai aiheuttanut keskeytyksiä. Intensiivijakson läpikäyneitä valmentautujia on nyt 23. Vain yksi on keskeyttänyt jakson perhesyiden takia.

Intensiivijakson jälkeen jokaiselle valmentautujalle tarjotaan mahdollisuus työkokeiluun Kokkotyön jollekin työosastoista. Vaihtoehtoja Kokkolassa ovat: Autohuolto, Ekocenter (kierrätystoiminta), Kuljetus ja muutot, Kierrätysmyymälä ja kahvio (nykyisin Kokoon Shop & Cafe) Ompelu ja kädentaidot, Palvelupaja (siivousta ja henkilökohtaista asioimisapua), Pesula,

Puutyö, Metallityö sekä Viestintäpaja. Maksimiaika työkokeilulle on 12 kuukautta, joista enintään kuusi kuukautta saa olla samalla työpaikalla. Työosastolla valmentautuja saa työvalmentajalta ohjausta työtehtävien suorittamiseen (= työvalmennus), tutustuu työelämän sääntöihin ja saa lisää harjaannusta suomen kielen käyttämiseen. Hankkeen työntekijä ja kulttuuritulkki ovat mukana ensimmäisten päivien tai viikon aikana työosastolla tutustuttamassa integralaisia uuteen paikkaan ja tehtäviin. Hanketyöntekijä ja kulttuuritulkki ovat myös kiinteästi mukana auttamassa valmentautujia arjen elämässä ja eteen tulevisissa kysymyksissä, esim. viranomaisviestien tulkkauksessa, terveys- ja pankkiasioissa (= yksilövalmennus).

Niillä valmentautujilla, jotka ovat työkokeilussa Kokkotyöllä, jatkuu suomen kielen ja Suomessa asumisen opiskelu yhtenä päivänä viikossa. Pääsääntöisesti sama ryhmä, joka oli koossa intensiivijakson aikana, kokoontuu kerran viikossa ryhmäpäivään. Suunnitellun sisällön lisäksi päivien aikana otetaan käsittelyyn esiin tulleita ajankohtaisia asioita tai ongelmia. Päivät ovat myös hyvin tärkeitä kokemusten jakamisen kannalta. Tästä syystä olemme aloittaneet myös niin sanotun seurantaryhmän, eli kolmen viikon välein työ-/koulupäivän jälkeen olevan tee- ja kahvitapaami-

Kokkotyö-säätiö sr. on kokkolalainen työvalmennuskeskus, jossa tarjotaan vaikeassa työmarkkina-asetuksessa oleville työvalmennusta säätiön omissa työpajoissa, yksilö- ja ryhmävalmennusta sekä työhönvalmennusta. Kokkotyö-säätiö sr:n hallinnoima ESR-rahoitteinen Integra-hanke aloitti 1.3.2016. Hankkeessa on kolme työntekijää: projektipäällikkö, hanketyöntekijä ja kulttuuritulkki. Hankkeen suunniteltu toiminta-aika on 31.12.2018 saakka. Tavoitteena on kehittää työpajoille soveltuva pitkäkestoinen ja vuorovaikutuksellinen valmennusmalli maahanmuuttajien työllistymisen parantamiseksi.

sen. Seurantaryhmässä voi jutella niitä näitä tai kysyä apua akuuttiin ongelmaan. Seurantaryhmä on avoin kaikille Integrans palvelussa jossain vaiheessa olleille. Jotkut ovat satunnaisesti tuoneet mukanaan myös kavereitaan.

Seurantaryhmässä nousi myös esiin tarve tukioipetukselle. Tähän tarpeeseen olemme Integranssa vastanneet järjestämällä kerran viikossa, perjantaisin klo 14 – 16 tukioipetusryhmän, jossa pääasiassa käydään läpi matematiikan perusasioita mutta myös suomen kielen lisäoppia. Molemmissa ryhmissä on osallistujia ollut säännöllisesti neljästä kymmeneen, edes koulujen syyslomat eivät katkaisseet vapaaehtoista lisätuella opiskelua.

Havaintojamme Integran toiminnan aikana

1. Huomio erilaisuudesta samankaltaisuuteen

Integra-hankkeen työntekijöiltä on usein kysytty neuvoja ja apuja eri kulttuureista tulevien ihmisten kohtaamiseen. Kantasuomalaiset ovat kysyneet näitä halutessaan välttää kielteisiä kulttuurien törmäyksiä. Neuvomme on aika yksinkertainen: Unohtakaa erovai- suudet ja keskittykää samankaltaisuuksien havaitse- miseen. Jättäkää taustalla olevat erilaiset kulttuuriset vaihtelevuudet vähemmälle ja kohdatkaa edessänne oleva ihminen yksilönä. Tutustukaa häneen ja lähte- kää luomaan hänen kanssaan yhteistä tulevaisuutta. Jossain vaiheessa on sitten luontevaa kertoa myös kummankin omasta historiasta; sieltä voi löytyä eri- laisia mutta myös samanlaisia asioita. Väitän, että kun vilpittömällä mielellä haluaa kohdata toisen ihmisen, mitään ei mene rikki, vaikka ei täysin osaisikaan jotain tiettyä etikettiä. Avoimella katseella ja hymyllä pääsee jo pitkälle!

2. Ryhmän merkitys

Hyväksyvällä ja kiinteällä ryhmällä on valtaisa merkitys yksilön oppimiselle. Epäröinti ja arkuus vieraan kielen käyttämisessä ei ole meidän suoma- laisten erioikeus. Monet valmentautujistamme ovat hallinneet suomen kielen perusteet mutta ovat arkail- leet kielen käyttämistä virheiden pelossa. On tärkeää saada rakennetuksi hyvä, avoin, hyväksyvä ja kannus- tava henki ryhmään. Silloin jokainen yksilö rohkaistuu käyttämään suomea yhteisessä kommunikoinnissa. Jokainen voi käyttää suomea hallitsemallaan tasolla ja sanavarastolla joutumatta pelkäämään sitä, että tulisi nolatuksi.

3. Leikillisuus

Erinomainen tapa välttää nolatuksi tuleminen on ko- kemukseni mukaan leikillisuus, eli karnevalisaatio. Kun ryhmän vetäjä omalla toiminnallaan tekee tilanteista hauskoja ja huvittavia, hän antaa hyväksyttävää mallia tilanteiden koomisuuden käyttämiselle oppimisen apuna. Yhteinen nauru yhdistää ihmisiä. Nauru ei tietenkään koskaan saa kohdistua henkilöön vaan aina tapahtumaan, asiaan. Pienten opetustilan- teiden dramatisoinnilla tuodaan käsitteet paremmin ymmärrettäviksi, ja naurun myötä asia jää paremmin mieleen. Iloinen ihminen oppii paremmin ja uskal- tautuu rohkeammin käyttämään osaamistaan. Ilman stressiä ihminen saa myös muistinsa paremmin käyttöön.

4. Tuttuus ja turvallisuus

Integra-hankkeen päätuotteeksi on oikeastaan osoittautunut tuttuuden ja turvallisuuden luominen ja siirtäminen uusiin paikkoihin. Intensiivijakson aikana luomme hyvän ryhmähen- gen kautta onnistumisen kokemuksia ja luottamusta omaan (hankkeen) yksilövalmentajaan. Työkokeiluun siirryttäessä yksilövalmentaja tulee mukana ensim- mäisten päivien aikana ja samalla tuo mukanaan turvallisuuden tunnetta. Sama turvallisuus on edelleen vietävissä työhaastatteluun, uuteen työhön tai kouluun.

Saw Hsarin matka Burmasta Kokkolaan

Marianne Leimio-Seppä

Karenit ovat Burman toiseksi suurin etninen ryhmä kahdeksasta eri ryhmästä ja muodostavat noin 7% koko maan väestöstä. Heistä noin 140 000 on pakolaisina Thaimaassa.

On vuosi 1988. Saw Hsar on noin kolmevuotias. Hän on maanraossa piiloutuneena raskaalta pommitukselta. Tiellä juoksee miehiä, naisia, lapsia. Ihmiset huutavat ja itkevät. Saw Hsar näkee kaksi poikaa, jotka juoksevat henkensä edestä kohti piilopaikkaa. Edessä räjähtää pommi ja pojat katoavat. Räjähdyksestä johtuen myös Saw Hsarin päähän lentää pommin sirpale, joka tekee jäljen hänen kalloonsa.

“I didn’t die. That’s why I said: God has a purpose”.

Saw Hsar kuuluu karenien heimoon. Karenien muuttoliikkeestä on useita teorioita, mutta tarina kertoo, että kauan sitten he tulivat Mongoliasta ja asuttivat Burman kaakkoisosassa sijaitsevan maa-alueen lähellä Thaimaan rajaa. Maata kutsuttiin nimellä Kawthuulei eli vihreä maa, jossa ei ole pahuutta tai vaihtoehtoisesti maa, joka on täynnä kukkia.

Perinteinen karenien uskomusjärjestelmä oli animismi. Animistit uskovat, että maailmassa on henkiä, jotka elävät ihmisten keskuudessa. Henget asuvat puissa, vuorilla, meressä, kasveissa, taloissa ym. Henkiä pystyy suuttuttamaan esimerkiksi rikkomalla tabua.

Karenit uskoivat, että ihmisellä on kolmekymmentäkuusi pienempää klaria sekä yksi isompi klar. Jos osa klareista lähtee vaeltelemaan, henkilö sairastuu. Jos taas kaikki 37 lähtevät pois, henkilö kuolee.

Kareneilla on vanha myytti, jonka mukaan ”valkoinen veli” tulee ja palauttaa takaisin kultaisen kirjan. Kun kultainen kirja hyväksytään, loppuu kurjuus ja vaino. Vuonna 1828 baptistilähetysaarnaja Adoniarm Judson tulikin alueelle, kertoi Raamatusta ja monet karenit, jotka tunsivat myytin kadonneesta kirjasta, kääntyivät helposti kristinuskoon. Nykyään karenien keskuudessa on buddhalaisia, islamilaisia ja animisteja, mutta kristittyjen osuus on suurin.

Sisällissota

Burmaa alkoi hallita sotilasdiktatuuri vuonna 1962. Sisällissodassa taistelivat Burman diktatuurihallitus ja kapinalliset joukot, jotka koostuivat kareneista ja muista etnisistä ryhmistä. Karenit taistelivat autonomian ja kulttuuristen oikeuksiensa puolesta. Saw Hsarin muistot lapsuudesta liittyvät pommituksiin,

kylästä pakenemisiin ja piiloutumisiin. Onnellisia muistoja hänellä on perheestään ja isästään ja isoisästään, jotka tapettiin Saw Hsarin ollessa vasta pieni poika. Saw Hsar kertoo, että hän ei kuitenkaan tunne vihaa:

“Because maybe they didn’t know what they do. So there will be a day that they could realise what evil things they did. And turn away from this evil and be good”.

Saw Hsarin muistin mukaan noin 15-16 -vuotiaana hänen piti paeta omasta kylästä ja hän lähti kävellen kohti Thaimaan rajaa yhdessä veljensä ja muutaman muun kyläläisen kanssa. Kolme päivää kestänyt matka pakolaisleirille oli vaikea. Kävelymatka tehtiin läpi viidakon ja nälkä kuritti matkaajia. Saw Hsar kertoo, miten he nälissään nuolivat siemeniä täynnä olevia banaaneja, jotka kelpasivat vain apinan ruuaksi.

Jatkuvasti oli oltava varuillaan, jos sotilasjuntan joukkoja tulisi vastaan. Jos edessä näkyi ihmisiä, piti juosta henkensä edestä. Saw Hsar kertoo, miten juntan armeija oli vastassa tiellä, joka heidän piti ylittää. Matka seuraavalle etapille olisi kestänyt 45 minuuttia, mutta edessä olevan armeijan läsnäolon vuoksi pakenevan joukon piti odottaa paikoillaan neljä tuntia, ennen kuin he pääsivät jatkamaan matkaa kohti Thaimaan rajaa. Ylimääräistä pelkoa toivat thai-sotilaiden tarkistuspiisteet, joita oli useampia matkan varrella. He saattoivat pidättää ja lähettää pakolaiset takaisin Burmaan.

Pakolaisleiri

Saw Hsar saapui pakolaisleirille. Leiri sijaitsee noin 45 km Burman ja Thaimaan rajalta. Thaimaassa on yhdeksän karenien pakolaisleiriä. Leirillä vastassa oli viranomaisia, jotka auttoivat Saw Hsaria ja hänen veljeään asettumaan tulevien ystävien taloon asumaan.

Asuminen pakolaisleirillä ei ollut helppoa. Aluetta ympäröi piikkilanka-aita ja sitä vartioivat thai viranomaiset. Saw Hsar koki olevansa vankilassa. Jos alueelta halusi poistua, piti anoa lupa. Luvan saamiseen vaikutti pärstäkerroin: jos viranomaiset pitivät hakijasta, lupa myönnettiin. Jos ei, piti karata. Vaarana tosin oli joutua pidätetyksi ja vankilaan - tai jopa takaisin Burmaan.

YK ja kansalaisjärjestöt jakoivat pakolaisleireille ruokaa: riisiä, papuja, öljyä ym. sekä bambua talon rakentamista varten. Ruokavarainnot eivät kuitenkaan olleet tarpeeksi yhden perheen tarpeisiin, siksi jotkut kävivät leirin ulkopuolella töissä. Se piti kuitenkin tehdä salaa vartijoilta. Myös Saw Hsarin veli kävi toisinaan töissä ollen mukana maissipeltojen sadonkorjuussa. Palkka oli 80 bahtia eli 3 euroa päivässä. Nykyään kansalaisjärjestöjen tuki on vähentynyt radikaalisti.

Saw Hsar asui Nu Po -nimisellä leirillä. Karen-pakolaisia siellä oli 10000-11000. Pakolaisleiri oli kuin pieni kaupunki, joka on järjestäytynyt ja joka on jaettu eri

osa-alueisiin. Eri osastoja johtavat eritasoiset päälliköt ja komentajat, jotka valitaan äänestämällä. Alueilla on myös kouluja, joita järjestöt rahoittivat. Lapset saivat koulusta mm. kirjat, kynät, vihot ynnä muut materiaalit. Vuosimaksu oli maksettava itse ja se oli muutaman euron.

Saw Hsar aloitti Burmassa kymmenvuotisen koulutien 6-7 vuotiaana ja oppi lukemaan. Koulussa opiskeltiin perusaineita kuten matematiikkaa, englannin kieltä, maantietoa ja historiaa. Koulu oli vahvasti ideologinen ja Saw Hsar koki, että koulun tarkoitus oli oppia palvelemaan hallitusta sekä hyväksymään sen määräykset. Siitäkin huolimatta Saw Hsarilla oli kova halu opiskella ja oppia.

Pakolaisleirillä Saw Hsar kävi ensin ylä-asteen loppuun ja jatkoi siitä collegeen. Kawthoolei Karen Baptist School and College sijaitsee Mae La -nimisellä pakolaisleirillä. Mae La on suurin pakolaisleiri Thaimaassa ja siellä on 50–60 000 asukasta. Siellä myös opiskelumahdollisuudet ovat paremmat kuin muilla leireillä. Mae La:ssa Saw Hsar asui ja opiskeli viisi vuotta, jonka aikana hän kävi yliopisto-opinnot teologiasta. Kokemus Mae Lasta oli positiivinen. Siellä kävi paljon länsimaisia järjestöjä, jotka tekivät avustustyötä leireillä. Niin Saw Hsarkin pääsi juttelemaan ja testaamaan englannin kielen osaamistaan heidän kanssaan. Tätä aikaa Saw Hsar muistelee hyvänä.

Lopetettuaan collegen v. 2010 Saw Hsar alkoi opettaa englantia ylä-asteella. Hän teki opettamisen vapaaehtoistyönä, koska halusi palvella yhteisöään. Koulussa oli sekä karen- että thainuoria. Samaan aikaan hän oli palkkatyössä tulkkina uudelleensijoittamisen tukikeskuksessa.

Vuonna 2010 Burma alkoi demokratisoitua ja siellä alettiin rekisteröidä kansalaisia. Saw Hsarkin käytti tilaisuuden hyväkseen ja sai passin. Samana vuonna hän meni naimisiin. Vuonna 2013 hän matkusti Filippiineille suorittamaan pastorin tutkintoa. Filippiineillä kaikkialla oli ihmisiä ja hän kertoo tunteneensa itsensä viidakkopojaksi keskellä sivilisaatiota pienessä, ruuhkaisessa maassa, jossa väkiluku on yli 100 miljoonaa.

Suomi

YK aloitti vuonna 2005 uudelleensijoitusohjelman karenien pakolaisleireillä. Karenien esi-isillä oli profetia suuresta linnusta, joka tulee hakemaan ihmisiä jättäiläisten maailmaan:

“Our forefather also said that there will also be a day that a big voice will come, a loud voice will come --- they will call you. And if you answer, a big bird will bring you to - - - giant peoples place and then you will be living among the giant. But if you don't answer that call, you will stay in your own place, your own land.”

UNHCR rekisteröi pakolaiset ja kukin voi valita itse, mihin tarjotuista maista sijoittumista hakee. Suomi valitsee kiintiöpakolaisia neljältä karenien leiriltä. Saw Hsarin leiri ei kuulunut tähän ryhmään, mutta hänen vaimonsa leiri kuului ja vaimo pääsi uudelleen-sijoitettuna Suomeen. Kaikki ei hae uudelleensijoitus-ohjelmaan. Jotkut ovat asuneet pakolaisleirillä kaksikymmentäkin vuotta eikä tutusta elämästä, olkoonkin köyhää, ole helppoa päästä irti. ”Jättiläisten maa” kuulostaa pelottavalta eikä kukaan tiedä, miten kommunikoida, miten käyttäytyä tai millainen kulttuuri ja yhteiskunta ovat. Nämä ihmiset on säikäytetty ja niinpä niukka, mutta rauhaista elämä riittää heille. He eivät kaipaa muualle.

Sitten on Saw Hsarin kaltaiset ihmiset. He, jotka haluavat parempaa elämää lapsilleen ja lapsenlapsilleen. Jotka haluavat opiskella ja päästä eteenpäin. Saw Hsar halusi. Hän halusi ymmärtää ja jakaa sitten oppimaansa niille, ”jotka eivät vielä tiedä”. Ollessaan Mae La –leirillä Saw Hsar tutustui moneen länsimaiseen ihmiseen ja kuuli, millaista elämä oli Thaimaan ulkopuolella.

Vuonna 2016 Saw Hsar pääsi perheenyhdistämisen kautta Suomeen. Hän muutti Kemiin vaimonsa luo. Ensimmäiset päivät olivat hämmentäviä. Kelloja siirrettiin niihin aikoihin. Saw Hsar ei tiennyt, mihin aikaan piti nukkua tai mihin aikaan valvoa. Hän mietti, kuinka olikaan tullut tähän ihmeelliseen maahan,

tähän rauhalliseen ja turvalliseen maahan. Maahan, ”jonka kansalaiset kunnioittavat toisiaan ja toistensa uskontoja, auttavat toisiaan, opettavat niitä, jotka eivät ymmärrä, auttavat talouden ja suomen kielen kanssa, auttavat selviytymään äärimmäisessä kylmyydessä” - Saw Hsar ylistää Suomea:

“When I have my Finnish skill that satisfactory to help Finns, I want to help back Finnish people”.

Kielikurssia Saw Hsar kävi muutaman kuukauden Kemissä ja hän kertoo tarinan liittyen suomen kieleen. Welcome –sanalla on kaksoismerkitys englannin kielessä. Se tarkoittaa tervetuloa ja ole hyvä. Kielikurssilla opettaja jakoi papereita, joita annettiin ihmiseltä toiselle. Saw Hsar ojensi paperin vieruskaverilleen, joka kiitti häntä, mihin Saw Hsar vastasi:

“Tervetuloa.”

Kokkola

Kokkolassa asuu paljon Burman karenlaisia ja niin Saw Hsar muutti Kokkolaan ja alkoi toimia pastorina karen-yhteisölle.

“Sharing the word of God, sharing the Bible, sharing, yes, that’s why I moved in here”.

Saw Hsarin haave on auttaa muita Kokkolassa asuvia karenlaisia ”ymmärtämään ja avaamaan mielensä ja elämään merkityksellistä elämää”.

Saw Hsar onkin ohjannut nuoria karenien kesäleirillä. Hän opetti nuorille karenien kieltä ja englantia. Leirillä hän koki olevansa ennen kaikkea inspiroija, joka motivoi nuoria ”palvelemaan yhteiskuntaa innolla, elämään hyvää elämää ja tekemään hyviä tekoja” sen sijaan, että häntä kutsuttaisiin opettajaksi.

Maaliskuussa 2017 Saw Hsar aloitti kielen opiskelun Kokkotyö-säätiön Integra-hankkeessa. Hankkeessa edistetään maahanmuuttajien työllistymistä suomen kielen opetuksen ja työelämätaitojen karttumisen kautta. Kaksi kuukautta kestäväällä suomen kielen kurssilla on maahanmuuttajia eri puolelta maailmaa erilaisin taustoin. Kaikki ovat työttömiä, joilla työllistymistä vaikeuttavana tekijänä on ollut puutteellinen suomen kielen taito. Osa on käynyt peruskoulun omassa maassaan, osalla on ammattitutkinto, osalla korkeakoulutus ja jotkut eivät ole osanneet lukea eivätkä kirjoittaa.

Kahden kuukauden kielivalmennusjakson jälkeen valmentautujat aloittavat maksimissaan puolivuotisen työkokeilun Kokkotyö-säätiön työpajoilla. Työosastoilla harjaannutaan suomalaisissa työelämätaidoissa ja perehdytään eri ammatteihin sekä opitaan alan sanastoa. Jakson jälkeen valmentautuja voi jatkaa uudessa työkokeilupaikassa Kokkotyö-säätiön ulkopuolella. Pitkäkestoiseen työvalmennukseen kuuluu myös ryhmä- ja yksilövalmennus sekä työnetsijän palvelu.

Saw Hsariin hankkeessa olo vaikutti voimakkaasti. Hän koki tulleen hyväksytyksi kaiken sen vainon jälkeen, jota alkuperä ja uskonto hänelle olivat aiheuttaneet. Paitsi että hankkeessa oppi suomen kieltä, ihmiset olivat avoimia myös ystävyydelle. Saw Hsar koki, että ihmiset kunnioittivat toisiaan ja hyväksyivät toisensa hyvin erilaisista taustoista huolimatta. Lisäksi hankkeessa oleminen auttoi häntä uskomaan omiin kykyihin ja vahvisti itsetuntoa.

Saw Hsar olisi valmis menemään vielä kouluun, mutta haaveena hänellä on, että jonakin päivänä hän toimisi uudelleen opettajana. Suomen kielen taitovaatimus

vain on kovin korkea. Hänen unelmansa on auttaa yhteisöä, auttaa yhteiskuntaa ja muita ihmisiä, se on hänen prioriteettinsa.

Haastattelun lopuksi Saw Hsar puhuu kaunista karenien kieltä. "Tablut" –hän sanoo. Kiitos. Kysyessäni, mitä hän juuri sanoi Saw Hsar vastaa:

"I would like to say thank you to this Finland, the government, the authorities, the officer who ever accepts us, accept refugees like us to stay in this land. Thank you so much for your love. - - And also I thank so much to the TE-toimisto. And social office and Kela and office staff, everyone who is working in this toimisto based on helping the refugees like us - - And also I thank to everyone, every Finnish who show your love, your care and your sympathy to refugees like us - - Thank you so much Suomi, Finnish people thank you for everything".

Three views to immigrant's integration in Finland

Jose Flores ja Abner Okello

Below we have three interviews with both immigrants and Finnish language teacher, through which one may understand factors affecting immigrant's integration in Finland. The answers are based on personal experiences, however they give us some insights into the complexity of the immigration and integration process.

In a nutshell, integration depend on a variety of factors, ranging from the immigrant's own attitude and openness to learn new things that come with new culture and language. It is also important to note that integration isn't an easy process especially to adult immigrants whom from their home countries had different cultural practices and even the entire understanding of the world. Put together, these issues play key roles in how best immigrants adopt to their Finnish society, which is in many ways different. Hence immigrants need so much support from the Finns to develop their general understanding of how things work, and access to jobs for their sustainability.

Nämä kolme maahanmuuttoon liittyvää haastattelua avaavat näköalan maahanmuuttajan kotiutumiseen Suomessa. Haastatteluista kaksi on tehty maahanmuuttajille ja yksi maahanmuuttajien kanssa työskennelleelle kieltenopettajalle. Vastaukset perustuvat henkilökohtaisiin kokemuksiin. Ne kertovat maahanmuuton ja kotiutumisen monimutkaisuudesta.

Kotiutumiseen vaikuttavat monet tekijät alkaen maahanmuuttajan omasta asenteesta sekä hänen halustaan oppia uutta kulttuuria, elämäntapaa ja kieltä. On tärkeä tunnustaa, ettei kotoutuminen ole helppo prosessi. Se on erityisen haastavaa aikuiselle, joka on jo omaksunut toisen kulttuurin omine tapoineen sekä siihen liittyvän tavan ymmärtää maailmaa. Nämä seikat vaikuttavat siihen, miten maahanmuuttajaa sopeutuu suomalaiseen yhteiskuntaan. Tämän vuoksi maahanmuuttajat tarvitsevat tukea suomalaisilta voidakseen asettua tänne ja rakentaakseen tänne oman itsenäisen elämänsä.

Kolme näkökulmaa maahanmuuttajan kotiutumiseen Suomessa

Jose Flores ja Abner Okello

Leena Laine

1. Abner: Please tell something about yourself?

Leena: I have been working with immigrants for big part of my career: 8 years. At the moment, I'm working as a teacher, teaching Finnish for asylum seekers.

2. Abner: What helps a person to get settled in Finland? What are the challenges?

Leena: Lack of Finnish language skills, especially if there is not any common language such English slows down integration process. Lack of social contacts to Finns, which is also due to Finns themselves, since many of us are not easily approachable, neither we easily approach and start chatting with people, who we don't know. If the immigrant doesn't study or work, integration is even more difficult. Also narrow cultural understanding slows down integration. All above mentioned, in opposite way facilitates integration: Finnish / English skills, social contacts to Finns eg. via hobby, free time activity eg. church, studying/ working with Finns.

1. Abner: Kerro aluksi jotain itsestäsi?

Leena: Olen työskennellyt maahanmuuttajien kanssa suuren ajan työurastani, 8 vuotta. Tällä hetkellä työskentelen opettajana. Opetan suomea turvapaikanhakijoille.

2. Abner: Mitkä seikat mielestäsi haittaavat kotiutumista Suomeen? Mitkä edistävät?

Leena: Puutteellinen suomen kielen taito hidastaa kotoutumisen prosessia. Näin etenkin, jos maahanmuuttaja ei osaa välittävää kieltä, kuten englantia. Vähäiset sosiaaliset suhteet suomalaisiin, mikä johtuu myös suomalaisista itsestään. Monet meistä ovat vaikeasti lähestyttäviä, emmekä myöskään helposti ala keskustelemaan henkilön kanssa, joka ei meidän tuttumme. Jos maahanmuuttaja ei ole työssä eikä opiskele, kotoutuminen on vielä vaikeampaa. Myös kulttuurisen ymmärtämisen puutteet hidastavat kotoutumista. Päinvastoin ajateltuna kaikki edellä mainittu voi myös edistää kotoutumista: suomen ja englannin kielen taito, sosiaaliset suhteet suomalaisiin esimerkiksi harrastusten tai muiden vapaa-ajan aktiviteettien kautta, sekä opiskelu ja työnteko ovat kotoutumisen voimavaroja.

3. Abner: What advice would you give to those who are planning to move to Finland or have just arrived in Finland?

Leena: Good to study basic facts about the country and culture. If possible to talk to someone, who already has experience living in Finland, not to trust in rumours and even false stories. Getting mentally prepared that living abroad is never easy, but in best case it can belong to one of your great life experiences.

4. Abner: What are your final remarks about your moving to another country?

Leena: Living abroad will change you, it richness your life and you make the new country "richer" as well. Integration is always two-way process: immigrants make Finns to integrate into more international life, which brings so many interesting and positive aspects, but also some challenges.

3. Abner: Minkä neuvon antaisit hänelle, joka suunnittelee Suomeen muuttamista, tai on juuri muuttanut tänne?

Leena: On hyvä opiskella perustiedot maasta ja sen kulttuurista. Jos mahdollista, kannattaa puhua jonkun kanssa, jolla on jo kokemusta elämästä Suomessa. Ei kannata uskoa huhuihin tai tarinoihin jotka eivät ehkä ole totta. Kannattaa myös henkisesti varautua siihen, että ulkomailla asuminen ei ole helppoa, vaikka siitä saattaakin parhaassa tapauksessa tulla yksi suurimmista elämäkokemuksista.

4. Abner: Mitä lopuksi haluat sanoa maahanmuutosta?

Leena: Ulkomailla asuminen muuttaa ihmistä, rikastaa elämää ja antaa myös jotakin maalle johon olet muuttanut. Uuteen maahan integroituminen on aina kaksisuuntainen prosessi: maahanmuuttaja tutustuttaa suomalaisia kansainvälisempään elämäntapaan, millä on monia kiinnostavia ja hyviä puolia, mutta myös haasteensa.

Malloy Nyakwama

- 1. Jose: Can you share some of your memories and experiences from the time you arrived in Finland? Frustrations and challenges, what was inspiring.**

Malloy: Change of climate - there are four seasons in Finland (winter, spring, summer and autumn) against two in Kenya (rainy and dry seasons). Finnish language, culture and basic communication culture was a challenge and also good positive experience that helped me to starting immediately learn. Culture is embedded in language, genre, peoples' daily expressions and songs. It the best way to get learning.

- 2. Jose: Do you feel yourself part of the Finnish society? Do you feel the sense of belong to Finland? Why?**

Malloy: I feel part of the Finnish society because I speak and understand much of the Finnish language, I also join and participate in organized events and where we also share common goals. I live here.

- 1. Jose: Voisitko kertoa joitakin kokemuksia siitä ajasta kun muutit Suomeen? Mikä oli turhauttavaa tai haastavaa, ja mistä innostuit?**

Malloy: Ilmasto oli erilainen – Suomessa on neljä vuodenaikaa (talvi, kevät, kesä ja syksy), mikä eroaa Kenian vuodenaajoista (kuiva kausi ja sadekausi). Suomen kieli, kulttuuri ja vuorovaikutuksen tavat olivat haastavia, mutta niiden oppiminen oli minulle myös hyvä kokemus. Kulttuuri on sidoksissa kieleen, musiikkiin ja ihmisten tapaan ilmaista itseään. On vain parempi ryhtyä oppimaan sitä.

- 2. Jose: Tunnetko kuuluvasi suomalaiseen yhteiskuntaan? Miksi?**

Malloy: Tunnen kuuluvani Suomeen koska osaan melko hyvin suomen kieltä. Osallistun myös tapahtumiin täällä. Asun Suomessa.

3. Jose: What advice would you give to those who are planning to move to Finland or have just arrived in Finland?

Malloy: Finland is a peacefully and beautiful country. You have to set your goals right to succeed in life. Personal focus, proper planning, inquiring, finding out more and seeking clarification on various aspects and issues is important. Professional skills are important learn the Finnish language as well as acquire a profession.

4. Jose: What are your final remarks about your life in Finland?

Malloy: Ideas can differ but everything is possible within oneself and among others. Time is the measuring tool in whatever we do. Starting learning and practising language and doing studies is important.

3. Jose: Minkä neuvon antaisit hänelle, joka suunnittelee Suomeen muuttamista, tai on juuri muuttanut tänne?

Malloy: Suomi on rauhallinen ja kaunis maa. Sinun täytyy valita päämääräsi oikein, jotta voit menestyä täällä elämisessä. Yksityisasioiden hoitaminen, elämän suunnittelu ja asioista selvää ottaminen sekä tarvittaessa kysyminen on tärkeää. Työn saamisen kannalta ammatilliset taidot ovat yhtä tärkeitä kuin suomen kielen oppiminen.

4. Jose: Mitä lopuksi haluat sanoa elämisestä Suomessa?

Malloy: Ajatukset saattavat vaihdella, mutta ihmisten välillä kaikki on mahdollista. Mitä teemme, se mitataan ajassa. Kieliopinnojen aloittaminen ja ahkera opiskelu on tärkeää.

Rhea Nylund

1. Jose: Can you share some of your memories and experiences from the time you arrived in Finland? Frustrations and challenges, Inspiring.

Rhea: The day that I stepped in at Helsinki airport and the first question I asked my husband was does Finland have centralized aircon? I left Philippines with a really warm and humid weather then in Finland with quite cold weather, for me even at that time was end of summer in Finland already it's freezing deep down to my bones. I was amazed with the clean environment, nature and peaceful surroundings even it is the capital city, but with compare to other countries and cities that I have been Finland is the best. Fresh air, beautiful surroundings, disciplined people and not much traffic. From Helsinki we rode on a train going to Kokkola and then from Kokkola we drove to a small village where my husband grew and live which is Alaveteli. The first few months that I arrived in Finland for me as I grew in a small town with the population that almost bigger than whole Finland are quite weird or strange. Few people, peaceful and very quiet surroundings, and were surrounded by trees. The very challenging for me is the language barrier, because the village where we live only few people can speak English. They speak Swedish (second language in Finland). I just stay home the whole day in our house when

1. Jose: Voisitko kertoa muistoja ja kokemuksia siitä ajasta kun muutit Suomeen? Mikä oli turhauttavaa tai haastavaa, ja mistä innostuit?

Rhea: Kun astuin ulos Helsingin lentoasemalta kysyin mieheltäni onko Suomessa keskusilmastointi. Filippiineiltä lähtiessäni sää oli todella lämmin ja kostea ja Suomen sää oli kylmä ja kuiva. Suomen sää saattaa olla kesälläkin niin kylmä, että palelen luhini saakka. Olin myös hämmästynyt ympäristön puhtaudesta sekä luonnosta ja rauhasta aivan pääkaupungin ympäristössäkin. Kun vertaan tätä mielessäni muihin maihin, niin Suomi on paras. Raikas ilma, kaunis ympäristö, kurinalaiset ihmiset, eikä paljoa liikennettä. Helsingistä matkustimme junalla Kokkolaan, mistä ajoimme autolla pieneen kylään nimeltä Alaveteli, mistä mieheni on kotoisin. Ensimmäiset kuukaudet Suomeen saapumisen jälkeen olivat minulle erikoisia, sillä olin aikaisemmin asunut kaupungissa, jossa on yhtä paljon asukkaita kuin koko Suomessa. Vähän ihmisiä ja rauhallinen ympäristö. Kaikkialla puita. Kielimuuri on ollut minulle hyvin haasteellinen koska kylässä, missä asun, vain muutama ihminen puhuu englantia. He puhuvat ruotsia (toinen kieli Suomessa). Olen vain kotona kaikki

my husband is at work. It's quite frustrating when you wanted to go somewhere but the closest store is 30 km away from you. You have no one to speak, no one to talk to and no friends, family or even a Filipino living closer to you. I missed my family a lot especially when I'm just home alone.

You wanted to eat something but the food that they ate is different from you.

I grow up that our breakfast are rice and viand.

Here in Finland they eat yoghurt or anything that is light. You wanted to travel but quite hard when you need to have a car to transfer from one place to place. Lucky that we have neighbour who is a school director in a language school in Kronoby. He offered me to enroll there if I want to study Finnish or Swedish language.

I study two years in Finnish and 1 year in Swedish. It's really a challenge to learn new things and to start from zero. That you feel you wanted to give up and go back to where you came from. But it didn't stop me. What I did just focused on my study and enjoy it. I joined every activities that schools offer. In that way I will not only enjoy but learn and forget that I was away from home and alone.

I gained new friends from different countries which really help a lot if you are a foreign to a country. One thing that really challenge for me is the weather. We only have summer and rainy days in the Philippines. During winter I almost wore everything what I have (hahahaha) but I can still feel the colds deep down on my bones. But the

päivät kun mieheni on töissä. On turhauttavaa, sillä haluaisin mennä jonnekin, mutta lähin kauppa on 30 kilometrin päässä. Ei ole ketään jolle puhua, ei ystäviä, eikä edes filippiiniläistä lähellä.

Ikävöin perhettäni paljon etenkin kun olen yksin.

Ruokakin on erilaista kuin Filippiineillä, jossa söimme aamiaiseksikin riisiruokaa.

Suomessa syömme jugurttia ja muuta kevyttä.

Haluaisin matkustaa Suomessa, mutta se on vaikeaa, kun aina tarvitaan autoa. Onneksi naapurissamme on koulun johtaja Kruunupyystä, hän on luvannut ottaa minut tunneille opiskelemaan suomen ja ruotsin kieliä.

Opiskelen kaksi vuotta suomea ja yhden vuoden ruotsia. On todella haastavaa oppia uusia asioita. Kun aloittaa aivan nollasta, joskus tekisi mieli luovuttaa. Mutta en ole lannistunut.

Nautin opintoihin keskittymisestä. Osallistun muihinkin koulun tarjoamiin aktiviteetteihin.

Tällä tavoin nautin elämästäni, opin kieltä ja unohdan yksinäisyyteni kotona. Olen saanut ystäviä eri maista, mikä on todella auttanut minua. Suomen sää on kuitenkin minulle haastava.

Filippiineillä meillä on vain kuumat kesäpäivät ja sadekausi. Talvella puen päälleni melkein kaikki vaatteeni (hah hah), mutta minun on silti kylmä.

Oli epätodellinen kokemus nähdä ensimmäistä kertaa lunta. Sitä tunnetta on vaikea selittää.

Ollakseni rehellinen, itkin silloin.

Lumen näkeminen oli pitkäaikaisen haaveen toteutuminen.

first day of experience to see the snow were surreal. The feeling is unexplainable. To be honest I cried when I saw it for real. It's a dream come true for me.

2. Jose: Do you feel yourself part of the Finnish society? Do you feel the sense of belong to Finland? Why?

Rhea: I don't experience anything that the community rejected me. Actually when I arrived to our village the people were so friendly. They warmly welcomed me. Even some older people visited our house and gave me flowers and told me that they were very happy that I came to visit and live in Finland. When I go and have a walk around the village if I met kids they say Hi and gave me a smile. For me you will feel that you are part of a country when the people surrounding you accepted for who and what you are, no matter what color you are. For me that is the feeling that I belong to Finland. They provided what I need. The people and community didn't rejected me. I don't feel any uncomfortable feelings when I go out alone. They don't bully me or said anything bad against me and my color.

2. Jose: Tunnetko kuuluvasi suomalaiseen yhteiskuntaan? Miksi?

Rhea: En ole kokenut, että minua torjuttaisiin täällä. Ihmiset olivat itseasiassa erittäin ystävällisiä kun saavuin uuteen kotikylääni. He toivottivat minut lämpimästi tervetulleeksi.

Jotkut vanhemmat ihmiset tulivat jopa käymään luonamme, antoivat meille kukkia ja kertoivat, että he ovat iloisia saapumisestani ja siitä, että jään asumaan Suomeen. Kun kävelen kylällä lapset hymyilevät minulle ja tervehtivät minua. Koen olevani osa tätä maata, kun ihmiset hyväksyvät minut ihonväriin katsomatta. Minulle se on Suomeen kuulumista. Ihmiset tai yhteisö ei torjunut minua. He antoivat mitä tarvitsen. En tunne oloani epämukavaksi jos liikun täällä yksin. Minua ei kiusata eikä ihonväriäni pilkata.

3. Jose: What advice would you give to those who are planning to move to Finland or have just arrived in Finland?

Rhea: those who plans to move or just arrived to Finland all I can say and advice is to prepare yourself for your new life in Finland.

The better you are prepared the more you enjoy your time in Finland.

4. Jose: What is your final remarks about your life in Finland?

Rhea: My life in Finland was a challenge at first but I enjoyed every bit of it. And I thank to my family no matter how far they are but they were there supporting me, lifting my fighting spirit and to my husband who always there guiding and supporting me all the way.

3. Jose: Minkä neuvon antaisit hänelle, joka suunnittelee Suomeen muuttamista, tai on juuri muuttanut tänne?

Rhea: Suomeen tuleville voin vain sanoa, että valmistaudu uuteen elämään täällä. Mitä paremmin olet valmistautunut, sitä enemmän nautit olostasi täällä.

4. Jose: Mitä lopuksi sanoisit elämästäsi Suomessa?

Rhea: Elämäni täällä oli aluksi haastavaa, mutta olen nauttinut tästä. Kiitän myös perhettäni minun tukemisestani, olivatpa he miten kaukana tahansa. He ovat kannustaneet minua, piristäneet minua, kuten on myös tehnyt aviomieheni, joka aina tukee minua.

Tarinoita kotoutumisen tueksi

Johanna Hiitola ja Kati Turtiainen

SEMPRE-hankeessamme toteutettiin videoita yhdessä maahanmuuttaja-taustaisten kuntalaisten kanssa. Videoiden tarkoituksena on, että Suomessa jo muutaman vuoden asuneet muuttajat kertovat omasta elämästään asioita, joiden ajattelevat hyödyttävän uusia muuttajia tai kannustavan heitä ensimmäisinä vuosina Suomessa. Kuvaajana toimi valokuvaaja Martu Väisänen. Videoiden syntyprosessissa olivat myös mukana TE-toimisto ja Pietarsaaren ja Kokkolan kotouttamispalvelut. Lopputuloksena syntyi neljä erilaista videota.

- Perheen matka Suomen kansalaiseksi: pakolaisperheen tarina (puhuttu kieli on dari ja tekstitys on suomeksi ja englanniksi)
- Tie yrittäjyyteen (puhuttu kieli on englanti ja tekstitys suomeksi)
- Maahanmuutto perhesyistä (puhuttu kieli on englanti ja tekstitys suomeksi)
- Maahanmuuttajan kokemus terveydenhoitojärjestelmästä (puhuttu kieli on bengali ja tekstitys suomeksi ja englanniksi)

Videot ovat saatavilla tässä osoitteessa:

<https://maahanmuuttajatmaaseudulla.wordpress.com/2018/05/18/tarinoita-kotoutumisen-tueksi/>

Stories to support integration

The SEMPRE project created short videos together with migrants. The purpose of the videos is that the migrants who have lived in Finland for a few years already can tell their stories in a way that they think will benefit new migrants or encourage them on their first years. The films were shot by photographer was Martu Väisänen. The videos were made together with the Public employment and business services and Integration services of Pietarsaari and Kokkola. The project resulted in four different videos.

- Family's journey into Finnish citizenship: refugee family's story (spoken Dari, subtitles in Finnish and English)
- Migrant's path to entrepreneurship (spoken English, subtitles in Finnish)
- Migrant's experience of the Finnish healthcare system (spoken Bengali and subtitles in English and Finnish)
- Family-related migration (spoken English and subtitles in Finnish)

Videos are available in:

<https://maahanmuuttajatmaaseudulla.wordpress.com/2018/05/18/tarinoita-kotoutumisen-tueksi/>

Yhdistystoiminta osana kotoutumista

– kertomus Kokkolan afghanistanilaisten yhdistyksen alkuvaiheista

Fatima Mohammadi, Habib Abbasi ja Johanna Hiitola

Kokkolan afghanistanilaiset ry. aloitti toimintansa virallisesti syksyllä 2017. Alustavat keskustelut yhdistyksen perustamisesta olivat syntyneet epävirallisissa tapaamisissa, joissa pohdittiin tarpeita yhteisön omalla tilalla jo vuotta aiemmin. Aluksi keskusteltiin mahdollisuudesta moskeijan perustamiseen ja toisaalta toiveesta saada mahdollisuuksia afgaanitaustaisten nuorten tukemiseen Kokkolassa. Nähtiin, että yhteisöllä olisi paljon annettavaa, mutta tiedot ja taidot järjestäytymiseen eivät vielä riittäneet yhdistyksen perustamiseen, sillä valtaosa Kokkolan afghanistanilaisista on asunut Suomessa vasta muutaman vuoden. Osa yhteisön jäsenistä on myös äidinkielellään luku- ja kirjoitustaidottomia, joten järjestäytymisen vaatima asioiden selvittäminen voi olla haasteellista. Avuksi tuli SEMPRE -hankkeen tutkija, joka auttoi toimintaa alkuun ja on kulkenut yhdistyksen rinnalla koko sen toiminnan ajan.

Aiempi tutkimus etniskulttuuristen eli tietyn etnisen tai kansallisen ryhmän yhdistyksien toiminnasta kertoo, että yhdistyksillä on tärkeitä tehtäviä suomalaisen yhteiskunnan suuntaan. Erityisesti Kokkolan kaltaisilla alueilla, joissa tietty etninen ryhmä on pieni, yhdistysten avulla voidaan paitsi vahvistaa yhteisöä, myös

verkostoitua ympäröivään suomalaiseen yhteiskuntaan. Näin ollen yhdistystoiminta vahvistaa ryhmän yksilöiden kykyä toimia ja siten vähentää riippuvuutta ryhmän jäsenistä. Yhdistykset voivat myös paikata kotouttamistyön aukkoja ja toimia tärkeinä tiedonvälittäjinä. (esim. Valtonen 1997; Pyykkönen 2007; Sotkasiira 2016). Yhdistyksen perustamista koskevis- sa alustavissa keskusteluissa kävikin ilmi, että nämä tehtävät koettiin uskonnollista toimintaa tärkeämpinä. Haluttiin nimenomaan ryhtyä järjestäytyneemmällä tavalla vaikuttamaan yhteisön hyvinvointiin myös yli uskonnollisten näkemysten asettamien rajojen.

Innostus yhdistystoimintaan on ollut alusta saakka kova. Osa toiveista yhdistyksen suhteen ovat kuitenkin olleet alkuvaiheessa epärealistisia. Esimerkiksi opimme alkuvaiheessa, että taloudellista tukea voi yhdistykselle hakea vasta, kun yhdistys on kunnolla toiminnassa ja toiminnasta vastaavat henkilöt myös kuljettavat innolla yhdistystä eteenpäin.

Yksi merkityksellisistä asioista yhdistyksessä on ollut demokraattisen päätöksenteon omaksuminen. Heti aluksi valitsimme puheenjohtajan, varapuheenjohtajan, taloudenhoitajan, sihteerin ja hallituksen jäsenet

äänestyksellä. Jo pelkästään äänestys oli tärkeä asia. Monet afganistanilaiset pakolaisina Suomeen muuttaneet ovat asuneet vuosikymmeniä vaikeissa olosuhteissa: pakolaisleireillä, paperittomina eri maissa tai muuten äärimmäisen vaikeissa oloissa. Monet valtiot, joiden alueilla afganistanilaiset siirtolaiset ovat asuneet, eivät ole olleet demokraattisia. Yhteisöt Afganistanissa ovat myös koostuneet pitkälti omasta suvusta, kun ulkopuolisiin ei ole voinut luottaa. Yhdistyksen toiminnassa tärkeää on siis ollut se, että kaikki voivat osallistua päätöksentekoon. Tärkeää on myös, että yhdistyksen varat käytetään yhdistyksen toimintaan eikä niiden käytöstä saa päättää kukaan yksin.

Toinen tärkeä asia on ollut yhdessä toimiminen ilman ennakkoluuloja. Vaikka moni suomalainen voi ajatella, että kaikki afganistanilaiset ovat samaa ryhmää, itseasiassa jaot ihmisten välillä voivat olla suurempia kuin vaikkapa jonkun yksittäisen afganistanilaisen ja suomalaisen välillä. Yhdistyksessä jäsenenä on voinut olla sekä sunni että shiiamuslimeita ja ihmisiä, joilla on hyvin erilainen suhde islaminuskoon. Kaikki ovat kuitenkin yhdistyksessä sitoutuneet yhdessä toimimiseen.

Kolmanneksi yhdistys on tarjonnut mahdollisuuden vaikuttaa siihen, miten suomalaiset suhtautuvat afganistanilaisiin. Kaikki yhdistyksen afganistanilaiset ovat kohdanneet ennakkoluuloja ja rasismia. Yksi syy on tiedon puute. Kun uutisissa Afganistan näyttäyty melkein vain negatiivisessa valossa ja siihen liitetään mielikuvia uskonnollisista fanaatikoista ja terroristeista, yhdistys haluaa vaikuttaa tuomalla mielikuviiin myös tavallisten afgaanitaustaisten ihmisten elämää Suomessa. Afgaanitaustaisuus tarkoittaa nimittäin usein sitä, että on myös maahanmuuttaja jossain muualla kuin Afganistanissa. Vuosikymmeniä kestäneet sodat ja konfliktit ovat tehneet afgaaneista yhden suurimman pakolaisryhmän maailmassa.

Emme tiedä tarkalleen, kuinka suuri yhdistyksestä kasvaa. Olemme opetelleet yhdistystoimintaa vasta vuoden ja rekisteröityneenä yhdistyksenä olemme toimineet vasta puoli vuotta. Toiminnan jatkuminen ja muotoutuminen riippuu siitä, kuinka moni nyt kotoutumisajalla olevista afgaanitaustaisista päätyy jäämään Kokkolaan. Haluamme tällä kirjoituksella kuitenkin kertoa, että yhdistyksen perustaminen jo itsessään on ollut yksi tärkeä asia Suomeen kiinnittymisessä.

Tähän mennessä yhdistys ja sen hallitus on kokoontunut säännöllisesti, järjestänyt afganistanilaisia juhlia, yhdistyksen edustaja on osallistunut Kokkolan yliopistokeskus Chydeniuksen seminaariin, yhdistys on järjestänyt kokkolalaisille kulttuuri-illan yhteisöklubi Sillassa ja saanut yhdistyksen edustajan Kokkolan monikulttuurisuusneuvostoon. Tämä on jo iso saavutus.

Lähteet

Pyykkönen, Miikka (2007) Järjestäytyvät diasporat: Etnisyys, kansalaisuus, integraatio ja hallinta maahanmuuttajien yhdistystoiminnassa. Jyväskylän yliopisto, 2007.
Sotkasiira, Tiina & Haverinen, Ville-Samuli (2016) Battling for citizenship. A case study of Somali settlement in Lieksa, Finland. Nordic Journal of Migration Research, 6(2), 115–123.
Valtonen, Kathleen. The societal participation of refugees and immigrants: Case studies in Finland, Canada and Trinidad. Institute of Migration, 1997.

فعالیت در انجمن به عنوان بخشی از برنامه سازواری و تلفیق – گزارشی از اقدامات آغاز انجمن افاغنه "کوکولا" Kokkola
فاطمه محمدی، حبیب عباسی و "یوهانا هیتولا" Johanna Hiitola

انجمن به ثبت رسیده افاغنه "کوکولا" فعالیت خود را رسماً در فصل پاییز سال 2017 میلادی آغاز کرد. از یک سال پیش از این، در جلسات غیررسمی، که به منظور تهیه مکانی برای جلسات این جمعیت فکر و گفتگو می شد، صحبت‌های مقدماتی برای تأسیس انجمن نیز به میان آورده شد. در آغاز صحبت از اقدام به تأسیس مسجدی شد؛ و از طرف دیگر، ابراز امیدواری شد تا برای کمک و پشتیبانی از نوجوانان افغانی در "کوکولا"، امکاناتی فراهم آورده شود. مشاهده شد که کارهای زیادی است که انجمن باید به انجام برساند، اما جمع آوری دانش و فنون لازم برای تأسیس انجمن نیز هنوز کافی به نظر نمی رسید؛ چون اکثر افغانهای ساکن "کوکولا" فقط چند سالی بیشتر نبود که در فنلاند سکونت کرده بودند؛ و بخشی از این جمعیت حتی سواد خواندن و نوشتن را به زبان مادری خود را نیز نداشتند. به همین علل، یافتن و تنظیم اطلاعات و مطالب مورد لزوم دشوار به نظر می آمد. در همین احوال، محقق پروژه "سیمپره" SEMPRE به کمک آمد، و او از آغاز فعالیت به انجمن کمک کرده، و تا حال هم پا به پای اعضای انجمن در فعالیتهای انجمن شرکت نموده است.

پیش از این در باره فرهنگهای قومی؛ یا به عبارت دیگر، در باره فعالیتهای انجمنهای متشکل از قوما و ملیتهای مختلف نیز تحقیقاتی انجام شده است. تحقیقات نشان می دهد، که جامعه فنلاند از فعالیت انجمنها بیشتر برخوردار بوده است. بخصوص، در نواحی مانند "کوکولا"، که جمعیتهای قومی کوچکی داشته، انجمن ضمن کمک به وحدت گروه، با جامعه فنلاندی نیز شبکه ارتباطی مبرمی برقرار نموده است. به این ترتیب، فعالیت انجمن در واقع توانائی اداره امور هر یک از افراد آن قوم را در جامعه تقویت کرده؛ و بدین وسیله وابستگی آنها را به سایر اعضای گروه قومی خود کم کرده است. بعلاوه، انجمن توانسته خلاء موجود در برنامه سازواری مسئولین اداری را پر کرده، و منبع خوبی برای آگاهی و اطلاع رسانی به اعضای خود باشد. (برای مثال، تحقیقات "والتونن 1997 Valtonen"، "پیگونن 2007 Pyykkönen"، "سوتکاسیرا 2016 Sotkasiira") در مذاکرات اولیه ای که برای تأسیس انجمن صورت گرفت، مشهود شد، که مبادرت به انجام کارهای مذکور فوق، از برگذاری تبلیغات و تشریفات مذهبی مهمتر می باشند. جمعیت افاغنه بیشتر تمایل داشتند که برای رفاه جمع قومی خود فعالیت کنند، و نمی خواستند که دیدگاههای مختلف مذهبی کار آنها را محدود و مشروط نماید.

از همان ابتدا اشتیاق برای فعالیت در انجمن زیاد بود. با این وجود، بخشی از اهداف و امیدهای نخستینی که در ارتباط با انجمن وجود داشت غیرواقع بینانه بودند. برای مثال، در همان مراحل اولیه متوجه شدیم، که کمک مالی به انجمن وقتی قابل حصول است؛ که انجمن در واقع شروع به فعالیت کرده باشد، و اعضای عامل انجمن با شوق و پشتکار، کار انجمن را به جلو برده باشند.

یکی از چیزهای بارز انجمن درک و قبول شیوه تصمیم‌گیری مردمی (دموکراتیک) بود. بلافاصله همان اول کار، رئیس انجمن، معاون، مسئول امور مالی، منشی و اعضای هیأت مدیره انجمن با رأی‌گیری انتخاب شدند. در این مرحله خود نفس رأی‌گیری اهمیت شایانی داشت. بسیاری از افغانهایی که به عنوان پناهنده به فنلاند مهاجرت کرده‌اند، دهها سال در شرایط سختی زندگانی کرده‌اند: در اردوگاه‌های پناهندگی، بدون مجوز اقامت در کشورهای بیگانه، یا در شرایط و پیرامونی بی‌نهایت دشوار. بیشتر دولتهای کشوری که مهاجرین افغانه در آنجا سکونت داشته‌اند، سیاست دموکراتیک و مردمی نداشته‌اند. حتی جامعه افغانها در خود افغانستان هم کم و بیش متشکل از گروه‌های کوچک قومی یا خویشاوندی بوده، و کمتر اعتمادی به افراد خارج از گروه خودشان داشته‌اند. بنا بر این، در فعالیت انجمن، چشمگیرترین ویژگی این بود که تمام اعضای آن می‌توانند به‌طور یکسان در تصمیم‌گیری شرکت داشته باشند. همچنین حائز اهمیت بود که ذخایر مالی انجمن برای فعالیتهای آن مصرف می‌شوند؛ و کسی نمی‌تواند به تنهایی در آنها دخل و تصرف کند.

مطلب مهم دیگر وحدت در همکاری با یکدیگر و نبودن پیش‌داوری بود. ممکن است بیشتر فنلاندها این تصور را داشته باشند که افغانها همه مثل همدیگر هستند؛ اما در واقع، تفاوت بین دو فرد افغانی ممکن است بیشتر از فرق مابین یک افغان با یک فنلاندی باشد. در میان اعضای انجمن می‌توان هم از فرقه شیعه و هم از اهل سنت یافت؛ یا حتی اشخاصی که به مذهب اسلام با نگرش کاملاً متفاوتی نگاه می‌کنند. با تمام این احوال، همه با هم متعهد به تشریک مساعی در کار انجمن بوده‌اند.

مطلب سوم اینکه؛ انجمن تهیه و تدارک دیده که امکاناتی فراهم شود، تا در نظرات و برداشت فنلاندها نسب به افغانه تأثیر گذار شوند. تمامی اعضای افغانی انجمن قبلاً با پیش‌داوری و نژاد پرستی برخورد نموده و آن را تجربه کرده‌اند. یکی از علل پیش‌داوری و نژاد پرستی کمبود اطلاعات است. چون در اخبار رسانه‌های عمومی، نمائی که از افغانستان نشان می‌دهند، آنجا همه چیز زشت و ناهنجار است؛ و در نتیجه تصویری مانند تعصبات مذهبی، تحجر و تروریسم به بیننده القاء می‌شود؛ انجمن سعی خواهد کرد که با نشان دادن نحوه زندگانی یک فرد عادی افغانی در فنلاند، بر تصورات مردم تأثیر بگذارد. وقتی به اصل و نسب افغانی اشاره می‌شود، غالباً معنی آن این است که شخص پیش از این در سرزمینی غیر از افغانستان آواره بوده است. جنگ، اختلافات و کشمکشهایی که چند دهه در افغانستان ادامه داشته، موجب شده که افغانیها یکی از بزرگترین گروه‌های پناهندگان را در جهان تشکیل دهند.

به طور دقیق نمی توان گفت که انجمن تا چه اندازه توسعه و گسترش پیدا خواهد کرد. بیش از یک سال نیست که با نحوه فعالیت انجمن آشنا شده ایم؛ و شش ماه است، که پس از ثبت انجمن، فعالیت رسمی آن آغاز شده است. ادامه و توسعه فعالیت آینده انجمن بستگی دارد به اینکه، چه تعدادی از افاغنه ای که در حال حاضر در دوران سازواری با جامعه هستند، تصمیم بگیرند که در "کوگولا" باقی بمانند. به هر حال، مایلم که در این مقاله ابراز کنیم؛ که نفس عمل تأسیس انجمن، یکی از عوامل مهم تعلق خاطر و وابستگی ما به فنلاند شده است. تا این روز، انجمن و هیأت مدیره آن به طور منظم تشکیل جلسه داده، مجالس جشن افغانی برگزار نموده، نماینده ای از انجمن در سمینار دانشگاه مرکزی "چیدنیوس" Kokkolan yliopistokeskus Chydenius "کوگولا" شرکت نموده، انجمن برای شهروندان "کوگولا" در کلوب جمعی "سیلتا" yhteisöklubi Silta نشست فرهنگی شبانه برگزار کرده، و همچنین در شورای اختلاط فرهنگی "کوگولا" نیز نماینده دارد. این یک موفقیت بزرگی محسوب می شود.

مأخذ:

Pyykkönen, Miikka (2007) Järjestäytyvät diasporat: Etnisyys, kansalaisuus, integraatio ja hallinta maahanmuuttajien yhdistystoiminnassa. Jyväskylän yliopisto, 2007.

Sotkasiira, Tiina & Haverinen, Ville-Samuli (2016) Battling for citizenship. A case study of Somali settlement in Lieksa, Finland. Nordic Journal of Migration Research, 6(2), 115–123.

Lopuksi

-Maahanmuuttajien "äänten" kuuntelemisesta aitoon osallisuuteen

Kati Turtiainen, Tuomo Kokkonen,
Johanna Hiitola ja Katri Viitasalo

Tässä teoksessa on tuotu esille Kokkolan ja Pietarsaaren alueen eri projekteissa ja julkisissa palveluissa syntyneitä havaintoja ja hyviä käytäntöjä, sekä maahanmuuttajien kokemuksia kotoutumisesta. Maahanmuuttajien puheenvuoroista syntyy käsitys siitä, että heillä on vahva motivaatio oppia kieltä, ymmärtää paikallista elämäntapaa, työllistyä, löytää harrastuksia ja toimia aktiivisena kansalaisena erilaisissa yhteisöissä. Toisaalta eri toimijoilla on tietoa ja kokemuksia siitä, että kotoutumisen motivaatio ei saa aina vastakaikua, esimerkiksi jos koulutus ei vastaa omaa kielitasoa, ammatillinen koulutus ei vastaa omia vahvuuksia, työelämävalmiuksista huolimatta työtä ei saada tai perheenjäseniä ei saada samaan maahan. Maahanmuuttajat kokevat myös yksinäisyyttä sekä kohtaavat syrjintää palveluissa, työelämässä ja asuinalueilla. Toisin sanoen, kotoutumisen kaksisuuntaisuus ei ole arkipäivää kaikkialla.

Tämän teoksen ja monien kotouttamisammattilaisten havaintojen pohjalta voidaan esittää muutamia havaintoja, jotka edesauttavat osallisuutta erityisesti kotoutumisaikana. SEMPRE-hankkeessa toteutettujen

haastattelujen perusteella havaittiin, että järjestelmä-lähtöinen kotouttaminen passivoi maahanmuuttajia. Tehokkaalta kuulostavat toimenpidekeskeiset palvelut jättävät maahanmuuttajien elämäntilanteen ja tarpeet huomioimatta. Silloin maahanmuuttajalle syntyy kokemus, ettei hän tule autetuksi runsaista palvelukokemuksista huolimatta. Suosituksissa ei ole sinänsä mitään uutta ja ne keskittyvät lähinnä kotoutumis- ja muiden palveluiden tuottamiseen. Sekä valtakunnallisena että paikallisena tulevaisuuden haasteena on maahan muuttaneiden aito osallisuus sekä yhteiskunnan täysivaltainen jäsenyys pelkkien "äänten" kuuntelemisten sijaan. Aidon osallisuuden ongelmilla tarkoitamme sitä, että nykyisin palvelut järjestetään usein ylhäältä alas, "osallistamalla" maahanmuuttajia. Tällöin palveluiden sisällöt, toteuttamistapa ja aikataulut määrittyvät järjestelmä-lähtöisesti. Osallisuudella sen sijaan tarkoitetaan palvelun käyttäjien tarpeiden huomioimista sekä aitoa kumppanuutta heidän kanssaan. Tämän kaltainen osallisuus ei ole ennalta määrättyä, vaan se perustuu vuoropuheluun joka madaltaa kotouttamispalveluihin sisältyviä valtasuhteita.

Suosituksia palveluntarjoajille, suunnittelijoille ja päättäjille

Osallisuus kotoutujana ja palveluiden käyttäjänä

- kaikille maahanmuuttajille tarkoitetun ja omankielisen palveluohjauksen kehittäminen
- palveluiden käyttäjien kanssa yhteisen käsityksen luominen palveluiden tarpeesta, tulevaisuuden mahdollisuuksista ja kotoutumisen poluista
 - vuorovaikutustaidot ja käsitteiden avaaminen keskiössä
 - asiakkaiden tarpeiden ja vahvuuksien sekä järjestelmän mahdollisuuksien yhteensovittaminen
 - maahanmuuttajien palkkaaminen palveluihin
 - kokemusasiantuntijoiden kouluttaminen ja palkkaaminen koulutuksen ja palveluiden tarjoamisessa
- palveluiden keskinäinen yhteistyö avainasemassa
 - erityisen haavoittuvassa elämäntilanteessa olevien maahanmuuttajien auttamisessa moniosaajuus ja palveluiden välinen yhteistyö korostuu (esim. turvapaikan hakijat, traumataustat, ihmiskaupan uhrin, paperittomat)

Osallisuus kansalaisyhteiskunnasta ja demokraattiseen päätöksentekoon osallistumisesta

- tarjotaan yhdistystoimintaan (esim. yhdistyksen perustaminen) ja demokratiaan liittyvää koulutusta ja tukea uusille maahanmuuttajille
- kansalaisyhteiskunnan (järjestöt, seurakunnat ja yksittäiset toimijat) aktiivinen toiminta maahanmuuttajien osallisuuden mahdollistamisessa

Osallisuus työelämästä

- työelämän ja kielen opiskelun yhdistäminen
- yksilökohtainen ja pitkän tähtäimen urapolun suunnittelu ja ohjauspalvelut
- työmentorointi
- neuvontapalvelut sekä olemassa oleville että uusille yrityksille maahanmuuttajien työllistämiseksi

Yhdenvertaisuuslain ottaminen tosissaan

- syrjivien käytäntöjen tunnistaminen palveluissa ja rakenteissa
- osallistavien ja syrjimättömien käytäntöjen aktiivinen kehittäminen

Epilogue

– From migrants' voices to participation

Kati Turtiainen, Tuomo Kokkonen,
Johanna Hiitola ja Katri Viitasalo

This book focuses on observations and good practices in various projects and public services in Kokkola and Pietarsaari regions. The book highlights the experiences of well-being and integration of individual migrants. The migrants who have moved to Finland generally have a strong motivation to learn the language, understand the local lifestyle, seek employment, find hobbies, and to act as an active citizen. On the other hand, integration professionals and migrants express that the migrants' motivation to get integrated is not met by the services. For example, education may not match their own language level, or vocational training does not match their own strengths. Also, despite professional and working life skills, sometimes it is hard to find work. Another tragedy is if getting family members to Finland via family reunification fails. Migrants also experience loneliness and face discrimination in services, working life and residential areas. In other words, the two-way integration does not actualize everywhere. Based on the findings of this book, and on interviews and talks with many integration professionals, some recommendations can be made to

enhance participation during and after the integration period,. In the interviews between different stakeholders in the SEMPRE project, it was observed that service provision based on the needs of the system and governance, will passivate migrants. Bureaucracy-centered or managerial public services may sound effective, but often they ignore the migrants' real life situation and needs. Inevitably also an unwanted power relationship is included within this kind of services. Genuine participation cannot be forced from above or built in relationships which are impregnated with top to down power relations. Therefore, despite many encounters in different services, the outcome might be that migrants' feel that there is no help available. The following recommendations focus on possibilities of developing a service provision that support integration of migrants through participation and well-being.

Some recommendation to service providers and planners and policymakers

Participation as service user and service planner

- developing multilingual information and guidance (so called information desks) to all migrants
- creating a common understanding with service users of the need for services and integration paths
 - interpersonal communication skills create a bases for common understanding
 - aligning migrants' needs and strengths with the possible services
 - employing migrants to services
 - training and recruiting experts as experiences in the provision of training/education of new professionals and in social and health services
- co-operation between services plays a key role
 - co-operation between services would be emphasized when assisting migrants who are in particularly vulnerable life situations (e.g. asylum seekers, traumatised people, victims of trafficking, undocumented migrants)

Participation in civil society and democratic decision-making

- civil society (e.g. how to establish and run an association) and democracy training for new migrants
- the active role of civil society (associations, parishes and individual actors) in facilitating the migrants' participation

Participation in working life

- combining working life and language learning
- individual and long-term career path planning
- individual mentoring in working places
- advisory services for existing and new businesses

Taking seriously the Non-Discrimination Act

- identifying discriminatory practices in services and structures and actively developing non-discriminatory practises

Keski-Pohjanmaan sosiaali- ja
terveyspalvelukuntayhtymä

tjänster
services

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

KOKKOLAN
KAUPUNKI

